

موسسه مطالعات بین المللی انرژی

پایش هفتگی تحوالات نفت ۶۰

شماره ۶۰ / هفته اول / دی ماه ۱۴۰۱

پژوهشکده اقتصاد انرژی

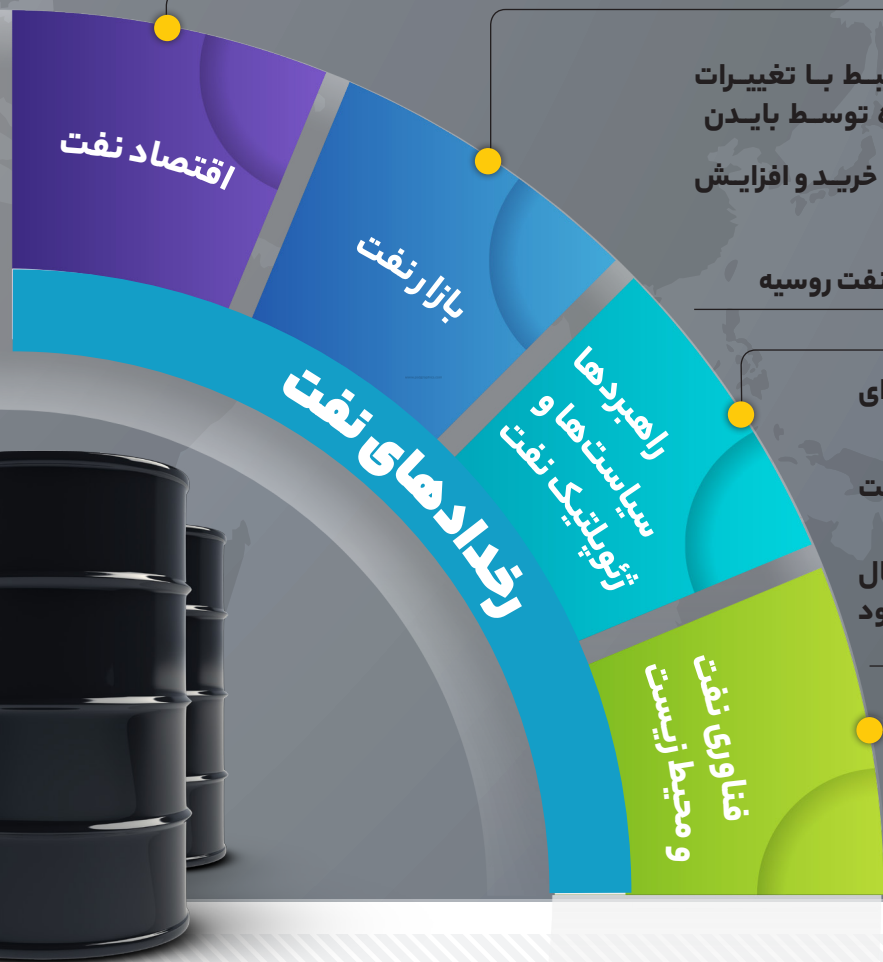

- ایران و روسیه فرآیند حذف دلار را از مبادلات خود تسریع بخشیده‌اند
- در سال ۲۰۲۳ چه چیزی در انتظار شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات میادین نفتی است
- چه زمانی نرخ بهره بالا بر تقاضای خودرو تأثیر می‌گذارد؟

- کاهش قیمت نفت به دلیل ترس از رکود اقتصادی
- با افزایش نرخ بهره بانک‌های اروپایی و عدم اطمینان از شرایط چین، نوسانات بیشتری برای بازارهای نفت وجود دارد
- قیمت نفت اورال روسیه در ماه گذشته به طور متوسط کمتر از سقف قیمت اتحادیه اروپا بوده است

- احتمال اعمال محدودیت‌های بیشتر مرتبط با تغییرات اقلیمی در بخش نفت و گاز ایالات متحده توسط بایدن
- با سقوط قیمت نفت، ایالات متحده برنامه خرید و افزایش ذخایر استراتژیک خود را آغاز کرد
- پیامدهای ژئوپلیتیک تعیین سقف قیمت برای نفت روسیه

- آیا بحران انرژی اروپا در واقع یک موهبت برای محیط زیست است؟
- ژاپن انرژی هسته‌ای را برای حفاظت از امنیت انرژی خود باز می‌گرداند
- آژانس بین‌المللی انرژی: مصرف جهانی زغال سنگ در مسیر رسیدن به بالاترین حد خود است

تغییرات هفتگی نفت خام‌های شاخص

(دلار در بشکه)

تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	برنت موعداار	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	وست تگزاس	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	سبداویک	هفته
-۰,۷	۹۵,۱۲	-۰,۸	۸۸,۳۹	۱,۲	۹۵,۵۱	هفته منتهی به ۱۱ نوامبر ۲۰۲۲
-۳,۹	۹۱,۴۵	-۴,۹	۸۴,۰۲	-۳,۷	۹۱,۹۶	هفته منتهی به ۱۸ نوامبر ۲۰۲۲
۵,۹	۸۶,۰۴	-۶,۵	۷۸,۵۷	-۸,۵	۸۴,۱۸	هفته منتهی به ۲۵ نوامبر ۲۰۲۲
-۱,۴	۸۴,۸۲	۱,۱	۷۹,۴۴	-۱,۴	۸۲,۹۷	هفته منتهی به ۲ دسامبر ۲۰۲۲
-۱۰,۱	۷۶,۲۹	-۷,۹	۷۳,۱۳	-۶,۱	۷۷,۹۱	هفته منتهی به ۹ دسامبر ۲۰۲۲

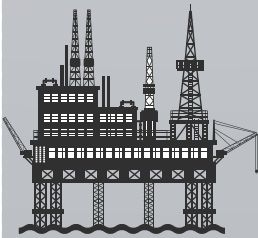
بررسی وضعیت شیوع کرونا در چین و نگرانی‌ها نسبت به وضعیت رشد اقتصادی و تقاضای نفت این کشور

تحولات بازار نفت در هفته منتهی به ۹ دسامبر ۲۰۲۲

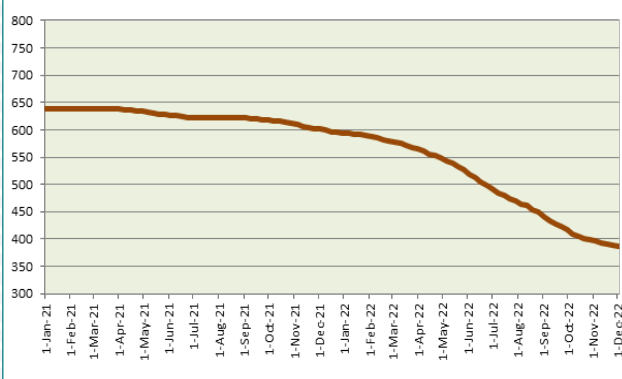

جایگاه نفت خاورمیانه در جایگزینی نفت روسیه بعد از آغاز تحریم نفت روسیه توسط اتحادیه اروپا

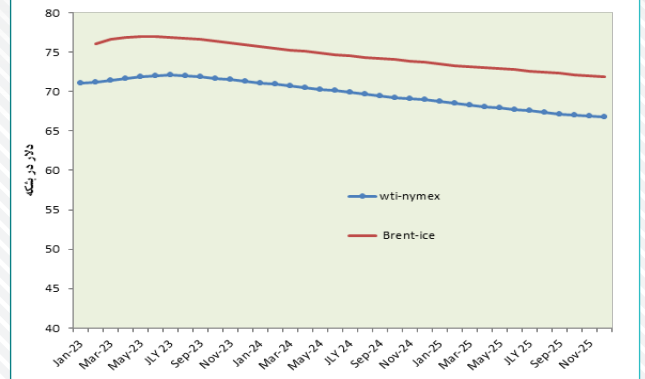
نقش تأمین مالی بر پیشرفت گذار انرژی پاک در کشورهای در حال توسعه

نمودار ۲. روند هفتگی ذخایر استراتژیک آمریکا (میلیون بشکه)

نمودار ۱. قیمت نفت برنت و وست تگزاس در بورس آیس و نایمکس در ۹ دسامبر ۲۰۲۲

اقتصاد نفت

ایران و روسیه فرآیند حذف دلار را از مبادلات خود تسریع بخشیده‌اند

جنگ خود علیه اوکراین در وضعیت مشابهی قرار گرفته است. با تشدید مناقشه در اواخر فوریه، ائتلاف بزرگی از کشورها، از جمله اعضای اتحادیه اروپا، ایالات متحده، کانادا و بریتانیا و سایرین، با ممنوعیت چندین بانک روسی از SWIFT به قصد انزوای اقتصادی روسیه و فلج کردن مالی آن موافقت کردند. در این شرایط، روسیه تصمیم به توسعه یک سیستم مبادلات بین بانکی ملی به نام سیستم پیام‌رسانی مالی بانک روسیه (SPFS) گرفت که برای اولین بار در سال ۲۰۱۴ برای جایگزینی سوئیفت پیاده‌سازی شد. در این مدت، مسکو تلاش کرد SPFS را به بریکس (مجموعه برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی)، اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EEU)، سازمان همکاری شانگهای و دیگر شرکای مهم روسیه گسترش دهد. در این تلاش، مسکو و ایران با یکدیگر همگام شده و همکاری با یکدیگر را برای توسعه یک سیستم پرداخت جایگزین برای سوئیفت آغاز کرده‌اند. یکی دیگر از گام‌های مهم ایران و روسیه در توسعه همکاری‌های مالی و بانکی خود، توافق برای ادغام سیستم پرداخت Mir روسیه و سیستم بانکی شتاب ایران است. روسیه در سال ۲۰۱۴ علاوه بر ایجاد یک سیستم مالی مستقل از سوئیفت، سیستم Mir را به عنوان راهی برای غلبه بر هرگونه مسدود شدن احتمالی پرداخت‌های الکترونیکی از سیستم‌های طراحی شده توسط کشورهای غربی، مانند ویزا یا مسترکارت، طراحی و ایجاد کرد. علاوه بر توسعه و تسهیل مبادلات بانکی و مالی دو جانبه بین ایران و روسیه، تهران می‌تواند با سایر کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا انتقال دهد، زیرا توافقنامه تجارت ترجیحی که تهران با این اتحادیه در سال ۲۰۱۹ امضا کرد قرار است به یک توافق تجارت آزاد ارتقا یابد. این به ایران اجازه می‌دهد تا علاوه بر روسیه، با ارمنستان، بلاروس، قزاقستان و قرقیزستان نیز مبادلات تجاری داشته باشد، زیرا همه آنها به Mir متصل هستند.

در ژانویه ۲۰۲۲، ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران برای گفتگو در مورد مسائل پولی و بانکی بین روسیه و ایران وارد مسکو شد و دو طرف با رفع موانع تجاری موافقت کردند تا تجارت بین دو کشور تا ۱۰ میلیارد دلار در سال افزایش یابد. آقای رئیسی گفت که مسکو و تهران در مورد اقداماتی جهت به چالش کشیدن سلطه دلار آمریکا و ادامه تجارت بین روسیه و ایران با ارزهای ملی خود گفتگو کردند. یک ماه پس از این نشست، تحریم‌های گسترده غرب علیه مسکو در پاسخ به جنگ روسیه با اوکراین در ۲۴ فوریه اعمال شد. در همین حال، مذاکرات برای احیای برجام هنوز به نتیجه روشنی نرسیده است. در نتیجه، اکنون ایران و روسیه شرایط مشابهی دارند و همکاری‌های دو کشور در بخش‌های مختلف از جمله پولی و بانکی وارد مرحله جدیدی شده است. در همین راستا، علی صالح آبادی، رئیس کل بانک مرکزی ایران، پس از مذاکرات مفصل با الکساندر نوواک، رئیس کل بانک مرکزی روسیه، در تاریخ ۹ ژوئیه در مسکو، موضوع استفاده از ارزهای ملی را یکی از موضوعات مورد بحث دانست که مورد تمرکز مهم مشاوره با مقامات ارشد اقتصادی روسیه قرار دارد و اظهار امیدواری کرد که به زودی شاهد اجرای توافقات به دست آمده باشیم». حل مشکل عدم دسترسی به سیستم سوئیفت برای روسیه و ایران حیاتی شده، زیرا دسترسی هر دو کشور به این سیستم محدود شده است. ایران پس از خروج یکجانبه آمریکا از برجام در ماه مه ۲۰۱۸ توسط دولت ترامپ، از سوئیفت قطع شده است. به دنبال عدم احیای برجام، این تعلیق در دولت جو بایدن نیز ادامه یافته است. در همین حال، کرملین اکنون از زمان آغاز

در سال ۲۰۲۳ چه چیزی در انتظار شرکت‌های ارائه دهنده خدمات میادین نفتی است

وضعیت هستند. آنها به ترتیب ۸۵ و ۹۱ درصد از بالاترین قیمت سهام سال ۲۰۲۲ خود را حفظ کرده اند. از بررسی پرونده‌های شرکتی آنها، به نظر می‌رسد که چند عامل کلیدی باعث این نتیجه شده است. رشد درآمد و بهبود حاشیه سود نقش برجسته ای در عملکرد سهام این شرکت ها دارد. هالیبرتون و شلمبرژر، در رتبه دوم از نظر درصد افزایش رده برای سال باقی مانده اند. هالیبرتون ۸۵ درصد از سودهای جانبی بالای خود را در سال جاری حفظ کرده است، در حالی که رقیب اصلی، شلمبرژر تنها با ۷ درصد کاهش به ۹۳ درصد رسیده است. واضح است که شیل ایالات متحده برای یک سال رشد فعالیت دیگر آماده شده که عمدتاً ناشی از فعال سازی مجدد دکل‌ها است که می‌تواند ۵۰ دکل دیگر را در طول سال ۲۰۲۳ اضافه کند.

در طول سال ۲۰۲۲ شاهد تغییرات زیادی در قیمت‌های نفت بوده‌ایم. از ابتدای سال، زمانی که وست تگزاس اینترمدیت-WTI در دامنه ۶۰ دلار معامله می‌شد، تا اواخر ماه مارس، که به بالای ۱۳۰ دلار در هر بشکه رسید. در شش هفته گذشته، قیمت‌ها بازهم سقوط کرده است، به طوری که WTI برای مدت کوتاهی زیر ۷۰ دلار معامله می‌شود.

شرکت‌هایی مانند (NYSE:PTEN، Patterson-UTI)، و (NYSE:HP، Helmerich & Payne) برندگان واضح این

چه زمانی نرخ بهره بالا بر تقاضای خودرو تأثیر می‌گذارد؟

برای خودرو تأثیر می‌گذارد؟ صنعت خودرو در شرایط سختی قرار دارد. در واقع، تولید خودرو و قطعات در طول سال ۲۰۲۲، عمدتاً به دلیل محدودیت‌های زنجیره تامین، کمبود انرژی، رویدادهای ژئوپلیتیکی مانند جنگ در اوکراین و سیاست کوید-صفر با مشکل مواجه شد. اما چه زمانی این نرخ‌های بهره بالا در نهایت بر تقاضای مصرف‌کننده تأثیر می‌گذارد؟ یک مقاله اخیر توسط فورچون اشاره کرد که نرخ بهره بالا شروع به تأثیرگذاری بر قدرت خریداران کرده است. به هر حال، نرخ وام‌های خودرو از ماه مارس، زمانی که فدرال رزرو افزایش شدید نرخ بهره خود را آغاز کرد، ۶٫۶ درصد افزایش یافته است. در عین حال تولید خودروهای برقی هنوز قوی است، اما منابع در معرض تهدید قرار دارند، خودروسازان به افزایش تولید خودروهای برقی خود ادامه می‌دهند. این به طور بالقوه می‌تواند به کاهش تقاضای مصرف‌کننده در رابطه با نرخ بهره بالا کمک کند.

MMI خودرو (شاخص ماهانه MetalMiner) در نهایت روند نزولی خود را شکست و ۲٫۵۳ درصد افزایش یافت. در همین حال، عوامل بی‌شماری همچنان بر قیمت فلزات فشار می‌آورند. تقاضا برای وسایل نقلیه در میان مصرف‌کنندگان همچنان قوی است. با این حال، موجودی کم در بیشتر سال ۲۰۲۲ فشار زیادی بر شاخص وارد کرد. بدون قطعات، ساخت وسایل نقلیه جدید نتوانسته و نمی‌تواند اتفاق بیفتد. با این حال، اکنون سطح موجودی کالا افزایش یافته، در حالی که قیمت خودرو کاهش یافته است. سوالی که متال ماینر همچنان مطرح می‌کند این است: چه زمانی نرخ‌های بهره بالا بر افزایش تقاضا

تحولات بازار نفت

تقریباً ۲۰ دلاری نفت خام در دو ماه گذشته تا پایان سال ادامه خواهد یافت. در حالی که چشم انداز در روزهای اخیر با کاهش ارقام تورم ایالات متحده و چین برای بازگشایی اقتصادی خود تا حدودی روشن شده، اما عزم بانک‌های مرکزی برای پایبندی به نرخ‌های بهره بالاتر، خوش بینی‌ها را از بین برد. قرارگرفتن قیمت نفت خام در محدوده ۷۰ دلار، دولت بایدن را بر آن داشت تا به وعده خود مبنی بر تکمیل ذخایر استراتژیک نفت عمل کند، که با خرید سه میلیون بشکه ای نفت خام در ماه فوریه آغاز شد. این طرح برای مدت کوتاهی قیمت نفت را تحت تاثیر قرار داد اما به سرعت اثرش از بین رفت و خرید ۳ میلیون بشکه ای در مقایسه با ۱۸۰ میلیون بشکه‌ای که عرضه شد، کم‌رنگ شد.

کاهش قیمت نفت به دلیل ترس از رکود اقتصادی

ترس از رکود اقتصاد جهانی باعث کاهش قیمت نفت شد و بر اخبار دیگر نظیر اینکه دولت بایدن برای تکمیل ذخایر استراتژیک شروع به خرید نفت خام خواهد کرد، غلبه کرد.

وست تگزاس اینترمدیت روز جمعه با ۲/۴ درصد کاهش به حدود ۷۴ دلار در هر بشکه رسید. نفت هم‌زمان در بازارهای مختلف سقوط کرد زیرا عزم بانک‌های مرکزی برای مبارزه با تورم باعث می‌شود اقتصادها وارد رکود شوند. نوسانات تاریخی نفت در سال جاری با کاهش

اطمینان در مورد بازگشایی چین پس از کووید، ممکن است شاهد نوسانات سنتی ۲۰۲۲ در هفته‌های باقی مانده از سال جاری باشیم. در حالی که افزایش ۰/۵ درصدی فدرال رزرو آمریکا با افزایش نرخ بهره بانک مرکزی در اتحادیه اروپا، بریتانیا، سوئیس، مکزیک، نروژ و تایوان همراه شد و به دنبال آن افت جدیدی در بازار سهام ایجاد شد، سهام و اوراق قرضه جهانی به پایین‌ترین سطح یک ماهه خود سقوط کردند.

آژانس بین‌المللی انرژی بر این باور است که در سال آینده تقاضای نفت به میزان ۱/۷ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت که عمدتاً ناشی از بازگشت چین از انقباض امسال و افزودن تقاضا در حدود ۱ میلیون بشکه در روز است که آن را به بالاترین رکورد تاریخی ۱۰۱/۶ میلیون بشکه می‌رساند.

با افزایش نرخ بهره بانک‌های اروپایی و عدم اطمینان از شرایط چین، نوسانات بیشتری برای بازارهای نفت وجود دارد

قیمت نفت به دلیل افزایش نرخ بهره از سوی بانک مرکزی انگلیس و بانک مرکزی اروپا کاهش یافته است، اما هنوز کاتالیزورهای صعودی زیادی وجود دارد و احتمالاً تا پایان سال ۲۰۲۲ نوسانات زیادی در بازارهای نفت وجود دارد. قیمت نفت نسبت به سقوط هفته گذشته اندکی افزایش یافته است، اما فشارهای نزولی همچنان وجود دارد. افزایش نرخ بهره از سوی بانک مرکزی انگلستان و بانک مرکزی اروپا در روز پنجشنبه، حرکت صعودی قیمت نفت را که در حال افزایش بود، متوقف کرد. با وجود عدم

قیمت نفت اورال روسیه در ماه گذشته به طور متوسط کمتر از سقف قیمت اتحادیه اروپا بوده است

نووروسیسک در دریای سیاه بر اساس فوب در حال حاضر ۴۸,۶۹ دلار در هر بشکه و CIF ۵۷,۲۸ دلار با احتساب هزینه بیمه و حمل و نقل (CIF) است.

منابع بازار گفتند که نفت خام اورال در ماه جاری به دنبال ممنوعیت اروپا بر واردات نفت روسیه با تخفیف‌های بیشتری فروخته شده است و خریدار غالب آن، هند، نفت روسیه را بسیار کمتر از سقف قیمتی ۶۰ دلاری غرب خریداری کرده است. از زمانی که روسیه در ماه فوریه نیروهای خود را به اوکراین فرستاد، هند به اصلی‌ترین مقصد محموله‌های دریایی نفت خام اورال تبدیل شده است. برای برخی از معاملات در این ماه، قیمت اورال در بنادر هند، با احتساب هزینه بیمه و تحویل با کشتی، به حدود ۱۲ تا ۱۵ دلار در هر بشکه پائین‌تر از میانگین ماهانه برنت موعدها کاهش یافته است، (تخفیف ۵ تا ۸ دلار در هر بشکه در اکتبر و ۱۰ تا ۱۱ دلار در نوامبر). تفاوت بین اورال و برنت موعدها - قیمت نفت خام فیزیکی و سبک دریای شمال - از اوایل فوریه که در حدود منفی ۱ دلار بود، به شدت افزایش یافته است. حالا به منفی ۳۰ دلار رسیده است. اتحادیه اروپا، کشورهای گروه ۷ و استرالیا سقف قیمتی ۶۰ دلار در هر بشکه را که برای نفت روسیه از ۵ دسامبر اعمال می‌شود، علاوه بر تحریم اتحادیه اروپا بر واردات نفت خام روسیه از طریق دریا و تعهدات مشابه توسط ایالات متحده، کانادا، ژاپن و سایر کشورها اعمال کردند.

وزارت دارایی روسیه اواخر روز پنجشنبه اعلام کرد که میانگین قیمت نفت اورال روسیه بین ۱۵ نوامبر تا ۱۴ دسامبر ۵۷,۴۹ دلار در هر بشکه بوده که کمتر از سقف ۶۰ دلاری تعیین شده توسط غرب است. این بدان معناست که کشتی‌ها و بیمه‌کنندگان غربی در کشورهایی که روسیه را به دلیل درگیری اوکراین تحریم کرده‌اند، همچنان می‌توانند خدماتی را برای پوشش محموله‌های نفت خام روسیه بدون ترس از تحریم ارائه کنند.

طبق دستورالعمل وزارت خزانه داری ایالات متحده، این سقف روی قیمت‌های کشتی آزاد (FOB) قرار می‌گیرد که شامل هزینه بیمه و حمل و نقل نمی‌شود. این قیمتی است که اگر خریدار مستقیماً آن را از ترمینال روسیه بارگیری کند، نفت خام با آن فروخته می‌شود.

قیمت اورال روسیه که به عنوان مبنای مالیات توسط وزارت دارایی استفاده می‌شود، توسط آژانس قیمت گذاری آرگوس محاسبه می‌شود. قیمت‌های ترکیبی در دریای بالتیک و دریای سیاه علاوه بر قیمت FOB شامل هزینه بیمه و حمل و نقل (CIF) نیز می‌شود. طبق داده‌های رویترز، قیمت اورال برای تحویل از بندر

تحولات سیاست‌های راهبردی و ژئوپلیتیک

جلوگیری کند. تریسی استون مینگ، مدیر BLM اظهار داشت: «این پیش‌نویس قانون یک راه‌حل منطقی و سازگار با محیط‌زیست است، زیرا ما آسیب‌هایی که هدر رفت گاز طبیعی ایجاد می‌کند، محدود می‌کنیم.» او افزود: «این موضوع مالیات دهندگان آمریکایی را در اولویت قرار می‌دهد و تضمین می‌کند که تولیدکنندگان حق امتیاز مناسب را پرداخت می‌کنند.»

در ماه‌های اخیر چندین اقدام برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای مختلف انجام شده است که انتظار می‌رود چشم‌انداز صنعت نفت و گاز را تغییر دهد. علاوه بر قوانین جدید EPA و BLM، انتظار می‌رود قانون کاهش تورم بایدن (IRA) به کاهش انتشار کربن و متان با مالیات بر تولیدکنندگان نفت و گاز که میزان انتشار آنها بیش از حد مجاز است کمک کند. ایالات متحده متعهد شده است که انتشار گاز متان خود را تا سال ۲۰۳۰ به میزان ۳۰ درصد نسبت به سال ۲۰۲۰ کاهش دهد. این اقدام پس از سال‌ها انتقاد در مورد مشکل انتشار متان ایالات متحده صورت گرفت. مطالعات بارها نشان داده است که شرکت‌های نفت و گاز در ایالات متحده نشت متان را در فعالیتهای خود کمتر گزارش کرده‌اند.

احتمال اعمال محدودیت‌های بیشتر مرتبط با تغییرات اقلیمی در بخش نفت و گاز ایالات متحده توسط بایدن

علیرغم درخواست از شرکت‌های نفت و گاز برای افزایش تولید خود در ماه‌های اخیر، برای مقابله با کمبود جهانی و افزایش قیمت‌ها، رئیس‌جمهور بایدن بار دیگر با پیشنهاد کاهش بیشتر انتشار گازهای گلخانه‌ای در فعالیت‌ها، ضربه سختی به این صنعت وارد می‌کند. بریتانیا و اتحادیه اروپا نیز به دنبال کاهش فلر و محدود کردن انتشار متان خود در راستای تعهدات اقلیمی هستند.

دولت آمریکا قانونی را برای محدود کردن بیشتر نشت متان و گاز فلر پیشنهاد کرده است که در صورت تصویب می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر صنعت نفت و گاز داشته باشد. این در امتداد قانون ۲۰۲۱ آژانس حفاظت از محیط زیست (EPA) است که حفاری‌ها را ملزم می‌کند نشت‌ها را در سایت‌های چاه در سراسر کشور شناسایی و مسدود کنند. وزارت کشور قانون جدید را برای حمایت از هدف بایدن برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و تحقق تعهدات آب و هوایی ایالات متحده توصیه می‌کند. این به معنای محدودیت‌های زمانی و حجمی ماهانه سخت‌گیرانه‌تر برای شعله‌ور شدن گاز در عملیات نفت و گاز است. دانشمندان بر این باورند که کاهش قابل توجه انتشار گاز متان در سرتاسر جهان تأثیر عمده‌ای بر تغییرات آب و هوا خواهد داشت و به کاهش اثرات گرمایش جهانی مطابق با اهداف توافق پاریس کمک می‌کند.

علاوه بر کاهش سطوح فلر، این پیشنهاد به این معناست که شرکت‌های انرژی باید استراتژی‌های کمینه‌سازی ضایعات را ایجاد کنند و نشان دهند که ظرفیت خط لوله لازم برای تولید گاز مورد انتظار خود را دارند.

در صورت تصویب، انتظار می‌رود این قانون سالانه ۳۹٫۸ میلیون دلار حق امتیاز برای ایالات متحده ایجاد کند و همچنین از انتشار میلیاردها فوت مکعب گاز در جو

با سقوط قیمت نفت، ایالات متحده برنامه خرید و افزایش ذخایر استراتژیک خود را آغاز کرد

EIA ایالات متحده گزارش داد که ۶٫۷ میلیون بشکه نفت خام از ذخایر استراتژیک نفت در هفته منتهی به ۹ دسامبر خارج شد، اما اکنون ایالات متحده روند پر کردن مجدد SPR کشور را آغاز کرده است. در حالی که ۳ میلیون بشکه با ۲۱۱ میلیون بشکه نفتی که تا کنون در سال جاری منتشر شده است فاصله زیادی دارد، برخی در صنعت می‌توانند این حرکت را به عنوان دلیلی بر این موضوع تلقی کنند که دولت بایدن در نظر دارد زمانی که قیمت‌ها به زیر ۷۰ دلار در هر بشکه می‌رسد، کار خود را برای پر کردن مجدد ادامه دهد. دولت در ابتدای این ماه گفت که به دنبال توقف فروش SPR، است که توسط کنگره تعیین شده بود تا

راه را برای پر کردن مجدد باز کند. قرار است ۱۴۷ میلیون بشکه با دستور کنگره بین سال‌های ۲۰۲۴ تا ۲۰۲۷ آزاد شود. داگ مک اینتایر، معاون مدیر دفتر ذخایر نفت وزارت انرژی، در کمیته انرژی و منابع طبیعی گفت: «معنی ندارد که ما نفت را در حین اینکه در حال پر کردن مجدد SPR هستیم، آزاد کنیم. ما نمی‌توانیم یک سایت را همزمان پر و تخلیه کنیم.» خرید ۳ میلیون بشکه برای تحویل فوری خواهد بود. در حالی که نفت ۷۰ دلار در هر بشکه معامله نمی‌شود، WTI از روز جمعه به ۷۴٫۶۶ دلار در هر بشکه کاهش یافته است. بر اساس جدیدترین داده‌های بیکر هیوز، فعالیت حفاری نفت ایالات متحده برای دو هفته متوالی کاهش یافته و ۶۲۰ دکل نفتی در ایالات متحده در حال فعالیت هستند. این حدود ۱۰۰ دکل بیشتر از زمانی است که در اوایل امسال روسیه به اوکراین حمله کرد، اما بیش از ۲۲۰ دکل کمتر از آنچه قبل از شروع همه‌گیری در سال ۲۰۱۹ در حال کار بود، است.

پیامدهای ژئوپلیتیک تعیین سقف قیمت برای نفت روسیه

این تصور در میان تحلیلگران خاورمیانه مطرح است که این منطقه از سقف قیمتی گروه ۷ ناراحت است، زیرا این به منزله یک سلاح است که غرب می‌تواند علیه اعضای اوپک که غرب با آنها روابط نامطمئن دارد، استفاده کند. به نظر می‌رسد هنوز قضاوت در مورد اینکه آیا این سلاح جدید قیمت نفت شکست خواهد خورد (که عمدتاً به چین و هند بستگی دارد) یا اینکه تهدیدی در آینده برای اعضای خاورمیانه و آفریقایی اوپک خواهد بود یا خیر زود است. روز سه‌شنبه، ترکیه اعلام کرد که محدودیت تردد نفتکش‌هایی را که در انتظار عبور از تنگه‌های این کشور بودند، (به دلیل مسائل بیمه‌ای مربوط به سقف قیمتی جدید اعمال

شده بر نفت روسیه و تحریم‌های مختلف)، حل کرده است. حدود ۲۰ کشتی در تنگه‌های بسفر و داردانل متوقف شده بودند. روز دوشنبه، به چهار نفتکش اجازه عبور داده شد و روز سه‌شنبه، رسانه‌های ترکیه گزارش دادند که تنها ۸ نفتکش منتظر عبور از تنگه بسفر و ۶ نفتکش دیگر در داردانل هستند. زمان انتظار نسبت به هفته گذشته به نصف کاهش یافته است. در حالی که سقف قیمت‌ها پابرجاست و با تحریم اتحادیه اروپا بر نفت خام دریایی روسیه از ۵ دسامبر، آلمان به توافق بالقوه با قزاقستان برای تغذیه پالایشگاه‌های آلمان چشم دوخته است. قزاقستان می‌تواند سالانه ۵ میلیون تن نفت خام را به اروپا ارسال کند. هنوز معامله‌ای انجام نشده است. وزیران انرژی اتحادیه اروپا روز سه‌شنبه در یک نشست فوق‌العاده نتوانستند به توافق در مورد سقف قیمت گاز طبیعی روسیه برسند. جلسه بعدی در حال حاضر برای ۱۹ دسامبر تعیین شده است.

تحولات محیط زیست و فناوری

آیا بحران انرژی اروپا در واقع یک موهبت برای محیط زیست است؟

های بادی و خورشیدی بود، موانعی که این دو صنعت سال ها از آن شکایت داشتند. می توان ادعا کرد که این کاهش تقاضای انرژی که به اروپا امکان صرفه جویی در مصرف گاز را داده است به جای هرگونه تغییر داوطلبانه در الگوهای رفتار مصرف انرژی، نتیجه قیمت های گزاف بوده است. دلیل دیگر کاهش تقاضا، پاییز گرم اروپا بود، همانطور که بسیاری در آن زمان اشاره کردند. از آنجایی که هوا گرمتر از حد معمول بود، نیاز مردم به گرمایش کمتر بود. با این حال، اکنون که زمستان شروع شده مصرف گاز افزایش می یابد. گاردین این هفته گزارش داد که آلمان در خطر کمبود گاز قرار دارد، زیرا نتوانسته به هدف کاهش مصرف خود دست یابد. اتحادیه اروپا ماه گذشته هدف کاهش مصرف گاز را به میزان ۱۵ درصد تصویب کرد. اینکه آیا بقیه اروپا می توانند هدف ۱۵ درصد را هدف قرار دهند یا نه، هنوز مشخص نیست. یکی دیگر از اثرات این بحران، تسهیل افزایش ظرفیت انرژی بادی و خورشیدی است. از آنجایی که اروپا نیاز فوری به یافتن منابع جدید انرژی دارد و تولید برق بادی و خورشیدی منطقی ترین انتخاب به نظر می رسند، مقامات در بروکسل قصد دارند افزایش ظرفیت تولید را بسیار آسان تر کنند. اما تورم شدید در هزینه مواد معدنی و فلزات در سال های آینده به دلیل تقاضای بیشتر برای این فلزات و مواد معدنی ناشی از قوانینی که اتحادیه اروپا برای انرژی بادی و خورشیدی تصویب کرده است، سرعت بیشتری خواهد گرفت. در همین حال، توسعه دهندگان انرژی بادی از ضرر و زیان و نگرانی در مورد رقابت با شرکت های چینی خبر می دهند و صنعت خورشیدی اروپا به شدت به پنل های چینی وابسته است، موضوعی که اتحادیه اروپا از آن راضی نیست و به دنبال تغییر آن است، زیرا که می تواند بر عرضه انرژی تاثیر بگذارد.

بحران انرژی که سال گذشته در اروپا آغاز شد و پس از واکنش اتحادیه اروپا به بحران روسیه و اوکراین به طور چشمگیری تشدید شد و بسیاری از دولت ها را در مورد بقای این قاره در زمستان نگران کرده است. با این حال همه چنین تصویر تلخی ندارند و در واقع، برخی معتقدند که نه تنها بدترین وضعیت برای اروپا به پایان رسیده است، بلکه این بحران در واقع به اتحادیه اروپا کمک کرده است. این لطف به شکل تسریع در توسعه انرژی های تجدیدپذیر و راه اندازی مجدد نیروگاه های اتمی و ذغال سنگ بود. این برداشت، که مطمئناً در حال حاضر چندان رایج نیست، از سوی یکی از مدیران سرمایه گذاری، Per Lekander، که شریک مدیریتی در شرکتی به نام Clean Energy Transition LLP است، گرفته شده است. لکاندر این هفته در گفتگو با CNBC گفت که روسیه در واقع ارتباط بسیار کمی با بحران اروپا دارد و حتی می توان گفت بحران اوکراین به اروپا کمک کرد. لکاندر به سی ان بی سی گفت: «این بحران پیامد سرمایه گذاری کم بر روی انرژی متعارف و در انرژی های تجدیدپذیر و بسته شدن سیاسی انرژی هسته ای، ذغال سنگ و غیره است». وی سپس افزود: اقداماتی که کشورهای اروپایی پس از واکنش روسیه به تحریم های اتحادیه اروپا با کاهش جریان گاز انجام دادند، تا حد زیادی به تضمین بقای این قاره در زمستان امسال کمک کرد. کاهش تقاضای انرژی یکی از این اقدامات بازگشت به هیدروکربن برای تولید برق یکی دیگر از اقدامات بود. سومین مورد کاهش تشریفات اداری در ساخت سیستم

ژاپن انرژی هسته ای را برای حفاظت از امنیت انرژی خود باز می گرداند

ژاپن در حال بازگرداندن انرژی هسته ای به عنوان یک منبع انرژی کلیدی است و به دنبال حفاظت از امنیت انرژی خود در بحرانی است که منجر به افزایش قیمت سوخت های فسیلی شده است. دولت ژاپن روز جمعه سیاست جدید انرژی هسته ای را تایید کرد، سیاستی که این کشور پیشتر و از زمان فاجعه فوکوشیما در سال ۲۰۱۱ کنار گذاشته بود. هیئتی از کارشناسان زیر نظر وزارت صنایع ژاپن تصمیم گرفتند که ژاپن اجازه توسعه راکتورهای هسته ای جدید را بدهد و به راکتورهای موجود اجازه فعالیت مجدد دهد. ژاپن که متعهد شده بود در پی فاجعه فوکوشیما انرژی هسته ای را به عنوان منبع برق کنار بگذارد، اکنون در حال بررسی استفاده طولانی تر از انرژی هسته ای است. در یک چرخش بزرگ در ماه اوت، دولت ژاپن اعلام کرد که می خواهد نیروگاه های هسته ای بیشتری را که پس از حادثه فوکوشیما متوقف شده بودند، دوباره راه اندازی

کند و علاقه مند به توسعه فناوری راکتور هسته ای کوچک در بحبوحه بحران انرژی است که منجر به درخواست مصرف کنندگان برای صرفه جویی در مصرف انرژی در تابستان امسال شده است. انرژی هسته ای به دلیل کمبود منابع این کشور، که آن را به شدت به سوخت های فسیلی وارداتی وابسته کرده است، بخش مهمی از ترکیب انرژی ژاپن بوده است. با این حال، فاجعه فوکوشیما در سال ۲۰۱۱ افکار عمومی را به شدت علیه انرژی هسته ای برانگیخت و آن موج نیز در حال تغییر است، ولی این بار به نفع هسته ای. دولت های غربی در مواجهه با بحران انرژی بی سابقه، در حال بازنگری در مواضع دیرینه خود در مورد نقش تولید انرژی هسته ای هستند و زمینه را برای آنچه که می تواند بزرگترین «بازگشت» انرژی در زمان های اخیر باشد، فراهم می کند. حمایت از انرژی هسته ای در ماه های اخیر افزایش یافته است، زیرا سیاست گذاران انرژی هسته ای را جایگزینی برای گاز گران قیمتی که اکنون به کشورهای جهان عرضه می شود و به عنوان منبع برق بدون آلاینده ای می بینند که به زنده نگه داشتن اهداف تغییر اقلیم کمک می کند.

آژانس بین المللی انرژی: مصرف جهانی زغال سنگ در مسیر رسیدن به بالاترین حد خود است

آژانس بین المللی انرژی روز جمعه اعلام کرد تقاضای جهانی زغال سنگ در مسیر رسیدن به بالاترین حد بی سابقه خود در بحبوحه بحران انرژی و افزایش قیمت های گاز طبیعی است و انتظار می رود مصرف زغال سنگ پس از سال ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۵ ثابت بماند. آژانس بین المللی انرژی در گزارش بازار سالانه زغال سنگ ۲۰۲۲ اعلام کرد مصرف زغال سنگ در سراسر جهان در سال ۲۰۲۲ به میزان ۱٫۲ درصد افزایش می یابد که برای اولین بار از مرز ۸ میلیارد تن در یک سال گذشته و رکورد قبلی تقاضای زغال سنگ در سال ۲۰۱۳ را شکسته است. انتظار می رود زغال سنگ مورد استفاده در تولید برق، بزرگترین بخش مصرف کننده، در سال ۲۰۲۲

کمی بیش از ۲ درصد رشد کند، مصرف زغال سنگ در صنعت به دلیل کاهش تولید آهن و فولاد در بحبوحه رکود اقتصادی، بیش از ۱ درصد کاهش یابد. افزایش قیمت گاز طبیعی در سال جاری منجر به جایگزینی قابل توجه گاز به زغال سنگ، به ویژه در اروپا شده است. بر اساس گزارش آژانس بین المللی انرژی، تولید برق از گاز و زغال سنگ افزایش یافت، زیرا رشد انرژی باد و خورشید برای جبران کامل تولید برق آبی و هسته ای در اروپا کافی نبود. بر اساس روندهای فعلی بازار، آژانس انتظار دارد مصرف زغال سنگ در سطح امسال تا سال ۲۰۲۵ ثابت بماند، زیرا کاهش تقاضا در اقتصادهای توسعه یافته با تقاضای قوی در اقتصادهای نوظهور آسیا جبران می شود. آژانس بین المللی انرژی گفت: «این بدان معناست که زغال سنگ همچنان بزرگترین منبع انتشار دی اکسید کربن در سیستم انرژی جهانی خواهد بود.

اقتصاد نفت

بررسی وضعیت شیوع کرونا در چین و نگرانی‌ها نسبت به وضعیت رشد اقتصادی و تقاضای نفت این کشور

ندا علم‌الهدی

۱- مقدمه

با گذشت سه سال از همه‌گیری، چین همچنان به قرنطینه‌های فوری و آزمایش‌های انبوه متکی است و این می‌تواند برای اقتصاد جهانی مشکل ساز باشد. اعتراضات علیه محدودیت‌های همه‌گیر در چین می‌تواند موج جدیدی از نوسانات را در اقتصاد جهانی ایجاد کند که از قبل تحت تأثیر تورم، شوک‌های انرژی و مناقشه روسیه و اوکراین قرار گرفته است. اتکای مداوم دولت به قرنطینه، دستورات قرنطینه و آزمایش‌های انبوه برای محدود کردن شیوع ویروس، بزرگترین جنبش اعتراضی دهه‌های اخیر را برانگیخته است. اما شواهد کمی وجود دارد که نشان دهد مقامات مایلند از مسیری که در پیش گرفته‌اند منحرف شوند. علاوه بر برانگیختن ناآرامی‌های اجتماعی در داخل چین، نشانه‌هایی وجود دارد که استراتژی مقابله با کووید صفر، دومین اقتصاد بزرگ جهان را خفه می‌کند و به عنوان یکی از محرک‌های اصلی رشد جهانی، امواج بی‌ثباتی برانگیخته از چین احتمالاً در جاهای دیگر نیز احساس خواهد شد. این کشور سعی کرده است همه موارد کووید-۱۹ را از بین ببرد، اما سه سال بعد، قرنطینه‌های مکرر و دستورالعمل‌های سختگیرانه قرنطینه منجر به کمبود مواد غذایی، تأخیر در مراقبت‌های بهداشتی و مبارزه با سلامت روان شده است. ناامیدی مداوم در میان شهروندان در ۲۴ نوامبر، زمانی که اعتراضات پس از وقوع آتش‌سوزی در آپارتمانی در شهر ارومچی و کشته شدن ۱۰ نفر در قرنطینه ۱۰۰ روزه شهر، به اوج خود رسید. از آن زمان، اعتراضات گسترده‌ای در شهرهای بزرگ در سراسر چین مانند شانگهای، پکن و ووهان به وجود آمد که مقامات چینی را به کاهش برخی از قوانین کووید در این کشور سوق داد. با وجود برخی تسهیلات، سرمایه‌گذاران خارجی در چین نگران وضعیت اقتصادی این کشور هستند. در ۲۸ نوامبر، در پی موج اول اعتراضات، بورس‌های جهانی با کاهش قیمت بسته شدند. سهام اپل (AAPL) ۲ درصد کاهش یافت و قیمت نفت خام به پایین‌ترین حد خود در ۱۱ ماه گذشته رسید. وقتی بخش‌های بزرگی از کشور تحت اشکال مختلف قرنطینه به حیات خود ادامه می‌دهند، تأثیر زیادی بر رشد اقتصادی ایجاد خواهد شد و ذکر این نکته ضروری است که سهم چین در رشد اقتصاد جهانی بسیار مهم و کلیدی است.

۲- ارزیابی گزارش، نکات محوری

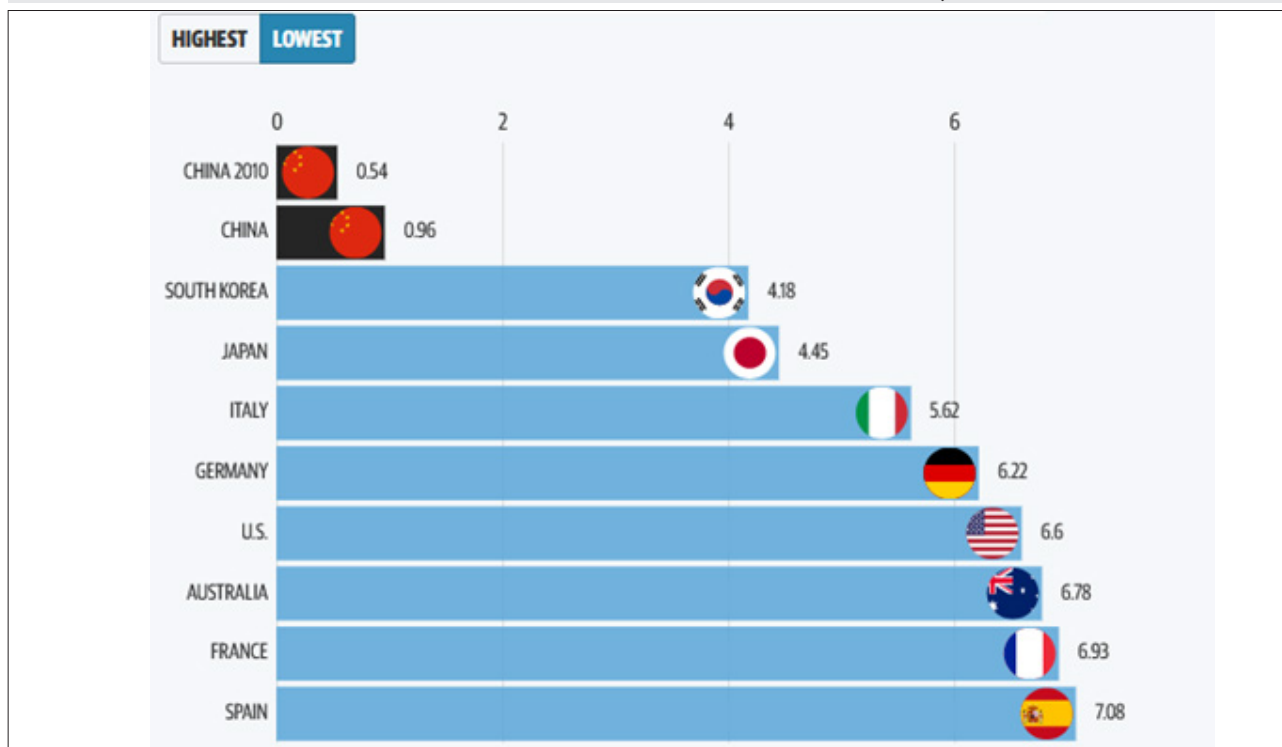
به عقیده برخی کارشناسان و تحلیلگران زمانی که اقتصاد چین ۱٪ کوچک می‌شود، اقتصاد جهانی حدود نیم درصد کوچک می‌شود، اما پس از آن کشورهای بزرگی هستند که شرکای تجاری و تامین‌کنندگان اصلی چین هستند - کشورهایمانند اندونزی یا شیلی معمولاً مواد خام را تامین می‌کنند. غول‌های چندملیتی با نفوذ مانند اپل و تسلا (TSLA) برخی از بزرگترین مراکز تولیدی در چین را دارند. چین دومین دریافت‌کننده بزرگ سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در سال ۲۰۲۱ بود که نزدیک به ۱۷۹ میلیارد دلار به این کشور سرازیر شده، اما چشم‌انداز سرمایه‌گذاری فعلی چین تیره و تار است. براساس گزارش شورای آتلانتیک، اگر چه بازارهای چین نسبت به یک دهه پیش بازرتر هستند، اما شاخص بازبودن بازار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای چین همچنان زیر ۱ است، زیرا دولت چین همچنان به شدت درگیر موسسات مالی، بانکی و شرکت‌های خصوصی است. (نمودار شماره ۱)

شرایط کنونی اقتصادی چین باعث شده است که شرکتهایی که در کشور چین حضور دارند مجبور به بازنگری حضورشان در چین شوند، زیرا علاوه بر شرایط کووید ۱۹، شرایط تعامل با ایالات متحده و استراتژی‌های چین با روسیه نیز مطرح است. به دیگر سخن، بازیگران نمی‌توانند تمام تخم‌مرغ‌های خود را در یک سبد چینی قرار دهند.

پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی چین در سال جاری ۳/۲ درصد رشد کند که بسیار کمتر از هدف رسمی ۵/۵ درصدی است. این امر سال ۲۰۲۲ را به کندترین سال برای رشد تولید ناخالص داخلی چین در بیش از ۴۰ سال گذشته تبدیل می‌کند، به استثنای نرخ تأثیرگذار کووید در سال ۲۰۲۰. صندوق بین‌المللی پول هشدار داد که این پیش‌بینی رشد ممکن است حتی بیشتر کاهش یابد. (نمودار شماره ۲)

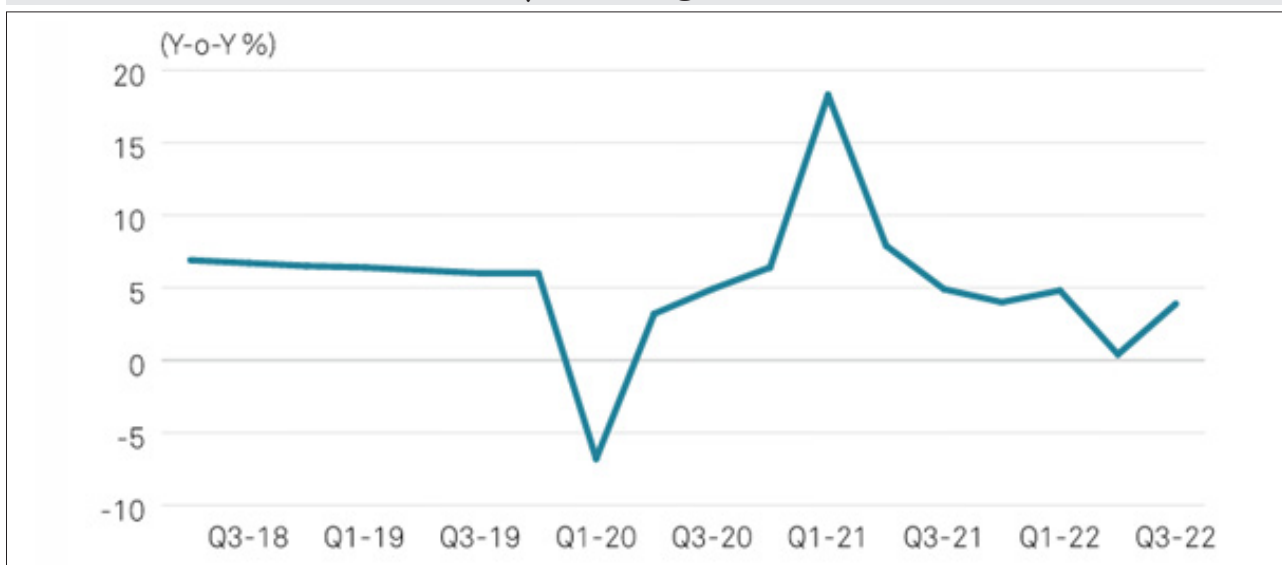
در شرایط اوج، بازار ملک و ساخت و ساز یک چهارم تولید اقتصادی چین را تشکیل می‌دادند، اما تلاش‌های دولت برای مهار سفته‌بازی و مهار قیمت‌ها، بازار مسکن را به نقطه بحران نزدیک کرده است. دولت مجبور شده است دوباره مداخله کند، این بار برای کمک به توسعه‌دهندگان املاک که در بازپرداخت بدهی‌ها و تکمیل پروژه‌ها

نمودار ۱. چین یک بازار باز نیست / سطح باز بودن سرمایه‌گذاری مستقیم ۲۰۲۱

Source: ATLANTIC COUNCIL VIA STATISTA

نمودار ۲. نرخ رشد GDP در چین

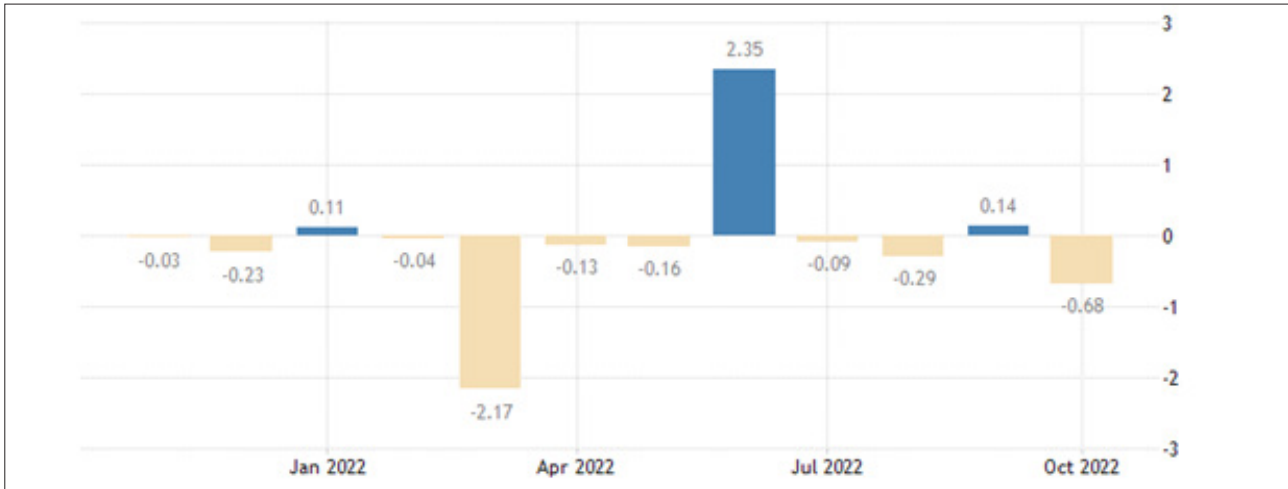

قبل کاهش یافت، زیرا مصرف به دلیل تأثیر افزایش عفونت‌های کووید ضعیف بوده است.

با توجه به نمودار ۳ خرده‌فروشی چین در ماه اکتبر نیز پس از یک بهبود دوباره کاهش یافت. تجارت خرده‌فروشی چین در اکتبر ۲۰۲۲ به طور غیرمنتظره‌ای نسبت به مدت مشابه سال

نمودار ۳. شاخص قیمت خرده‌فروشی در چین

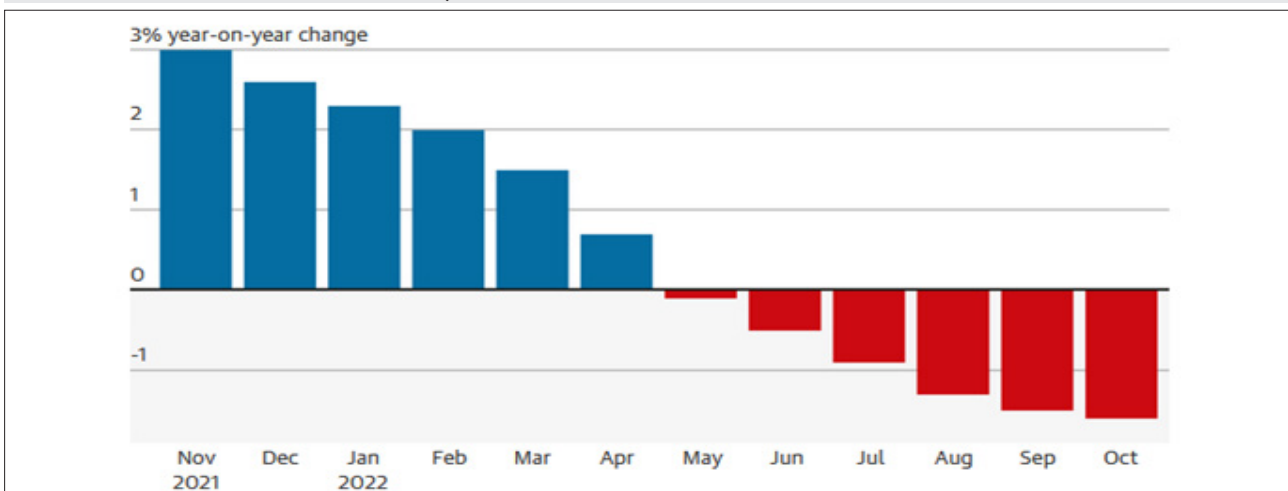

Source: Trading Economics

قیمت خانه‌های نوساز در چین از ماه می امسال هر ماه کاهش یافته است. میانگین قیمت مسکن جدید در ۷۰ شهر بزرگ چین پس از کاهش ۱/۵ درصدی در ماه قبل، در اکتبر ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱/۶ درصد کاهش یافت. این ششمین ماه متوالی کاهش قیمت خانه‌های جدید، شدیدترین سرعت در این دوره و سریع‌ترین سقوط از اگوست ۲۰۱۵ بود، در بحبوحه مشکلات ملکی مرتبط با بحران بدهی فزاینده در میان سازندگان و همچنین تأثیر افزایش موارد کووید و سخت‌گیری قرنطینه یا محدودیت در میان بزرگترین شهرهای چین شرایط قیمتی بدین شکل بوده است. در گزارش کار کامل کنگره حزب در ماه گذشته، چین تکرار کرد که «مسکن برای زندگی است، نه برای سفته‌بازی»

نشانه‌های کاهش سرعت رشد اقتصادی در خیابان‌های شهرهای بزرگ و در الگوی هزینه‌های مصرف‌کنندگان نیز مشهود است. در ماه سپتامبر، رشد خرده‌فروشی کاهش یافت و یک نظرسنجی از مشاغل کوچک و متوسط نشان داد که محل اقامت و پذیرایی بیشترین بار این رکود را در نتیجه قرنطینه‌های طولانی مدت متحمل شده است. بلومبرگ این هفته گزارش داد که استفاده از مترو در شهرهای بزرگ در برخی روزها تا ۹۱ درصد کاهش یافته است. عدم تمایل - یا ناتوانی - مصرف‌کنندگان چینی برای خروج و خرج کردن فقط در خریدهای روزانه منعکس نمی‌شود. کنترل‌های شدید در همه‌گیری به افزایش تقاضا در بازار مسکن که از سال ۲۰۲۰ در حال عبور از دوره‌های بی‌ثباتی بوده است، کمکی نکرده است.

نمودار ۴. تغییرات قیمت خانه‌های نوساز در چین

داده‌اند، کافی باشد یا خیر. چین بزرگترین واردکننده نفت در جهان است و به گفته برخی تحلیلگران، تقاضای چین بیشترین تأثیر را بر قیمت نفت دارد.

ناکام هستند. هنوز مشخص نیست که آیا این اقدامات دولت برای برانگیختن اعتماد به مصرف‌کنندگانی که قبلاً برای خرج کردن پول برای آپارتمان‌هایی که ممکن است هرگز تکمیل نشوند، احتیاط نشان

تقاضای سوخت حمل و نقل، تقاضای نفت چین در سال ۲۰۲۲ به میزان ۲ درصد کاهش می‌یابد.

۳- نقطه نظر کارشناسی مؤسسه

• آژانس بین‌المللی انرژی تخمین رشد تقاضای جهانی نفت برای سال آینده را دوباره به دلیل رشد ضعیف اقتصادی در چین، بحران انرژی اروپا و دلار قوی کاهش داد. این انتظار وجود دارد که تقاضای نفت در سال ۲۰۲۳ به میزان ۱٫۶ میلیارد بشکه در روز رشد کند که نسبت به برآورد قبلی ۱٫۷ میلیارد بشکه ای کمتر است. آژانس بین‌المللی انرژی در گزارش ماهانه بازار نفت اعلام کرد که تصمیم اوپک پلاس برای کاهش تولید ۲ میلیون بشکه در روز و ممنوعیت اتحادیه اروپا بر نفت خام روسیه، عرضه جهانی نفت را تا پایان سال جاری میلادی به میزان یک میلیون بشکه در روز کاهش می‌دهد. تحریم‌های اتحادیه اروپا بر واردات نفت خام و محصولات نفتی روسیه و ممنوعیت خدمات دریایی فشار بیشتری بر موازنه جهانی نفت و به‌ویژه بر بازارهای گاز و تیل خواهد افزود. سقف پیشنهادی قیمت نفت ممکن است به کاهش تنش‌ها کمک کند، اما تعداد بی‌شماری از عدم قطعیت‌ها و چالش‌های لجستیکی باقی خواهد ماند.

• تحلیلگران در حال کاهش پیش‌بینی‌ها برای تقاضای نفت چین در پایان سال پس از افزایش موارد ابتلا به کووید-۱۹ به سطوح نزدیک به رکورد هستند که مقامات را مجبور به بازگرداندن محدودیت‌های تحرک و به تاخیر انداختن بهبود در بزرگترین واردکننده نفت خام جهان کرد. علیرغم اقدامات اخیر پکن برای لغو برخی محدودیت‌های کووید، تحلیلگران بازگشایی روند چین را به‌عنوان برداشتن یک گام به جلو و دو قدم به عقب می‌بینند بعید به نظر می‌رسد که تقاضای سوخت در مصرف‌کننده شماره ۲ نفت جهان تا پس از مارس ۲۰۲۳ بهبود یابد و افزایش قیمت جهانی نفت را محدود کند.

• بعضی از تحلیلگران بر این اعتقاد هستند که اقدام چین برای کاهش دو خطر بزرگ پیش‌روی اقتصاد این کشور (محدودیت‌های کووید و رکود دارایی) باعث تقویت خوش‌بینی نسبت به بازگشت رشد در سال آینده می‌شود و برخی از اقتصاددانان را وادار کرد تا پیش‌بینی‌های کلیدی خود را ارتقا دهند. گلدمن ساکس روز پنجشنبه اعلام کرد که احتمال می‌رود رشد تولید ناخالص داخلی چین احتمالاً در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ و تا سال ۲۰۲۴ پس از غلبه بر اثرات منفی اولیه خروج از استراتژی کووید صفر در بهار سال ۲۰۲۴ افزایش یابد.

بنابراین، تعهد چین به صفر کردن کووید و نگرانی در مورد ناآرامی‌های داخلی، سهم عمده‌ای در کاهش هزینه نفت خام به پایینترین حد از زمان مناقشه روسیه و اوکراین دارد. در حالی که این خبر خوشایند برای مصرف‌کنندگانی است که شاهد افزایش سرسام‌آور هزینه‌های زندگی به دلیل قیمت‌های تقریباً بی‌سابقه نفت بوده‌اند، چشم‌انداز اقتصادی گسترده‌تر در سطح جهانی همچنان مبهم است. قیمت نفت خام در ماه مارس و ژوئن به بیش از ۱۲۰ دلار در هر بشکه افزایش یافت. اشتهای چین برای مصرف نفت داخلی ممکن است برای مدت طولانی پس از افزایش تعداد موارد تایید شده کووید-۱۹ کاهش یابد، اما تحلیلگران و منابع تجاری در ۲۸ نوامبر در S&P Global بیان داشتند که وضعیت فعلی موضع پکن را در مورد پیگیری کووید صفر تغییر نخواهد داد. در حالی که بیشتر تحلیلگران در حال تعدیل پیش‌بینی‌های تقاضای نفت خود برای چین در دوره نوامبر تا ژانویه هستند، بازارهای نفت به دنبال پاسخ‌هایی هستند که در اوایل سال ۲۰۲۳ بزرگترین مصرف‌کننده نفت آسیا ممکن است شاهد احیای تقاضا باشد. S&P Global در اوایل ماه نوامبر برآورد خود را برای تقاضای نفت در سه ماهه چهارم چین به میزان ۶۲۰۰۰ بشکه در روز نسبت به پیش‌بینی قبلی کاهش داد و تقاضای بنزین و گازوئیل به ترتیب ۳۶۰۰۰ بشکه در روز و ۶۶۰۰۰ بشکه در روز کاهش یافت. بر اساس این برآورد، انتظار می‌رود تقاضای کلی در سال ۲۰۲۲ به میزان ۵۵۰۰۰۰ بشکه در روز کاهش یابد. اکنون، با افزایش موارد بیماری همه‌گیر کووید-۱۹، S&P Global در حال بررسی این است که آیا مجدداً این اعداد را کاهش دهد یا خیر.

یک تحلیلگر مستقر در پکن بانک سرمایه‌گذاری بین‌المللی، که با ۲۰ اقدام جدید منتشر شده در ۱۱ نوامبر به کنترل کووید خوشبین بود، اکنون چشم‌انداز مصرف بنزین را ۲۰۰ هزار-۳۰۰ هزار بشکه در روز در ماه ژانویه نسبت به پیش‌بینی قبلی خود در میان وخامت اوضاع کاهش داده است. این تحلیلگر بیان می‌دارد که هیچ‌امیدی به بهبود تحرک برای سفرهای سال نو در ژانویه از سطح فعلی وجود ندارد. افزایش موارد به معنای قرنطینه بیشتر است، در حالی که افراد غیر آلوده تمایلی به حرکت برای جلوگیری از عفونت ندارند زیرا به آنها آموزش داده شده است که کووید-۱۹ می‌کشد. ترافیک جاده‌ای چین در بحبوحه افزایش موارد کووید-۱۹ کاهش می‌یابد. این احتمالاً تقاضای نفت را کاهش می‌دهد. پالایش چین برای سومین ماه متوالی در حال افزایش است تا تقاضای خارجی قوی برای محصولات نفتی را تأمین کند. تخمین زده می‌شود که به دلیل کاهش ۷/۳ درصدی یا ۲۸ میلیون تنی سالانه مصرف فرآورده‌های نفتی به دلیل کاهش

منابع:

1. China's oil demand to face downward pressure on rising COVID-19 cases: analysts, S&P Global Commodity Insights, Nov 2022
2. China's oil market may have something to cheer after changes to COVID measures, S&P Global, 2 Dec 2022

بازار نفت

تحولات بازار نفت در هفته منتهی به ۹ دسامبر ۲۰۲۲

تصمیم اوپک پلاس و نگرانی نسبت به وضعیت تقاضا

مهدی یوسفی

در هفته منتهی به ۹ دسامبر ۲۰۲۲ قیمت نفت خام‌های شاخص روند نزولی داشت. متوسط هفتگی سبد اوپک با ۶/۱ درصد کاهش به ۷۷/۹۱ دلار در بشکه رسید و متوسط هفتگی نفت برنت در بورس آیس با ۱۰/۱ درصد کاهش به ۷۶/۲۹ دلار در بشکه رسید و قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمدیت در بورس نایمکس با ۷/۹ درصد افزایش نسبت به هفته ماقبل به ۷۳/۱۳ دلار در بشکه رسید.

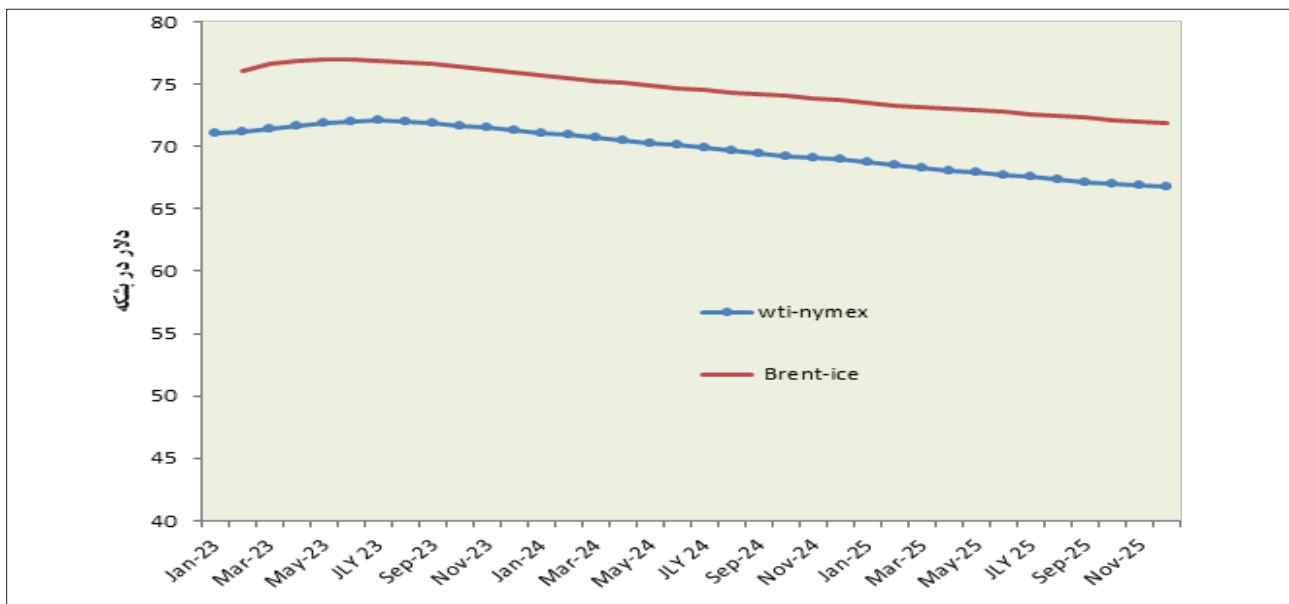
جدول ۱. تغییرات هفتگی نفت خام‌های شاخص

تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	برنت موعدار	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	وست تگزاس	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	سبد اوپک	هفته
-۰,۷	۹۵,۱۲	-۰,۸	۸۸,۳۹	۱,۲	۹۵,۵۱	هفته منتهی به ۱۱ نوامبر ۲۰۲۲
-۳,۹	۹۱,۴۵	-۴,۹	۸۴,۰۲	-۳,۷	۹۱,۹۶	هفته منتهی به ۱۸ نوامبر ۲۰۲۲
۰,۹	۸۶,۰۴	-۶,۵	۷۸,۵۷	-۸,۵	۸۴,۱۸	هفته منتهی به ۲۵ نوامبر ۲۰۲۲
-۱,۴	۸۴,۸۲	۱,۱	۷۹,۴۴	-۱,۴	۸۲,۹۷	هفته منتهی به ۲ دسامبر ۲۰۲۲
-۱۰,۱	۷۶,۲۹	-۷,۹	۷۳,۱۳	-۶,۱	۷۷,۹۱	هفته منتهی به ۹ دسامبر ۲۰۲۲

به قرارداد ماه چهارم به مقدار ۰/۶۵ دلار در بشکه کمتر بود. در چند هفته گذشته به دلیل کاهش نگرانی نسبت به وضعیت عرضه و از طرف دیگر افزایش نااطمینانی در مورد میزان رشد تقاضا و نگرانی در مورد رکود اقتصادی در اقتصادهای بزرگ، باعث تغییر وضعیت قراردادهای آتی از بکواردیشن به کونتانگو شده است.

در ۹ دسامبر ۲۰۲۲ در بازار فیوچر و در بورس آیس، قیمت نفت برنت در وضعیت کونتانگو قرار داشت. قرارداد ماه اول برنت ۷۶/۱۰ دلار در بشکه بود که نسبت به قرارداد ماه چهارم به مقدار ۰/۹۰ دلار در بشکه پایین‌تر بود. قیمت نفت وست تگزاس در بورس نایمکس نیز در وضعیت کانتانگو قرار داشت. قیمت قرارداد ماه اول وست تگزاس ۷۱/۰۲ دلار در بشکه بود که نسبت

نمودار ۱. قیمت نفت برنت و وست تگزاس در بورس آیس و نایمکس در ۹ دسامبر ۲۰۲۲

اما ذخایر کافی در منطقه خلیج مکزیک باعث کاهش نگرانی شده است؛

۶. اختلال در ورود نفتکش‌ها از دریای سیاه به دریای مدیترانه، به دلیل درخواست ترکیه برای ارائه مدارک جدید بیمه بعد از اجرایی شدن سقف قیمتی برای نفت صادراتی روسیه؛

۷. بالا بودن قیمت گاز طبیعی و سوئیچ کردن نیروگاه‌ها از سوخت گاز به فرآورده‌های نفتی؛

۸. در هفت روز منتهی به ۶ دسامبر خالص وضعیت خرید بورس بازان در بازار نایمکس با ۴۲۸۴ قرارداد افزایش به ۱۴۴۰۸۱ قرارداد رسید؛

۹. ناتوانی برخی تولیدکنندگان اوپک پلاس در تولید به مقدار سهمیه تعیین شده و پیش‌بینی این روند در ماه‌های آتی، در ماه نوامبر این کشورها ۱/۸۹۳ میلیون بشکه در روز کمتر از سطح تولید توافق شده تولید کرده‌اند و پایبندی آنها به توافق ۱۵۳ درصد بوده است.

عوامل تضعیف‌کننده در هفته منتهی به ۹ دسامبر:

۱. سی و چهارمین جلسه وزیران نفت اوپک پلاس در ۴ دسامبر ۲۰۲۲ برگزار شد و تصمیم گرفته شد که سطح تولید دسامبر ۲۰۲۲ تمدید شود؛

۲. ادامه برداشت از ذخایر استراتژیک توسط آمریکا؛ در هفته منتهی به ۲ دسامبر سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۲/۰۹۷ میلیون بشکه کاهش به ۳۸۷ میلیون بشکه رسید که حدود ۲۱۵ میلیون بشکه کمتر از سال گذشته در همین مقطع زمانی است؛ در چند هفته گذشته دولت بایدن سرعت برداشت از ذخایر استراتژیک را کاهش داده است؛

در هفته منتهی به ۹ دسامبر ۲۰۲۲ عوامل مختلفی در نوسانات قیمت نفت موثر بود که در ذیل به مهمترین آنها به تفکیک عوامل تضعیف‌کننده و تقویت‌کننده اشاره می‌شود.

عوامل تقویت‌کننده در هفته منتهی به ۹ دسامبر:

۱. انجمن نفت آمریکا (API) اعلام کرد که در هفته منتهی به ۲ دسامبر ذخیره‌سازیهای نفت خام این کشور ۶/۴۲۶ میلیون بشکه کاهش یافته است، در حالیکه پیش‌بینی می‌شد ۳/۸۸۴ میلیون بشکه کاهش یابد. علاوه بر این اداره اطلاعات انرژی آمریکا نیز اعلام کرد که در هفته منتهی به ۲ دسامبر ذخیره‌سازیهای نفت خام آمریکا به مقدار ۵/۲ میلیون بشکه کاهش یافته و سطح آن به ۴۱۳/۹ میلیون بشکه رسیده است و سطح ذخایر ۱۹ میلیون بشکه کمتر از سال گذشته در همین مقطع زمانی است؛

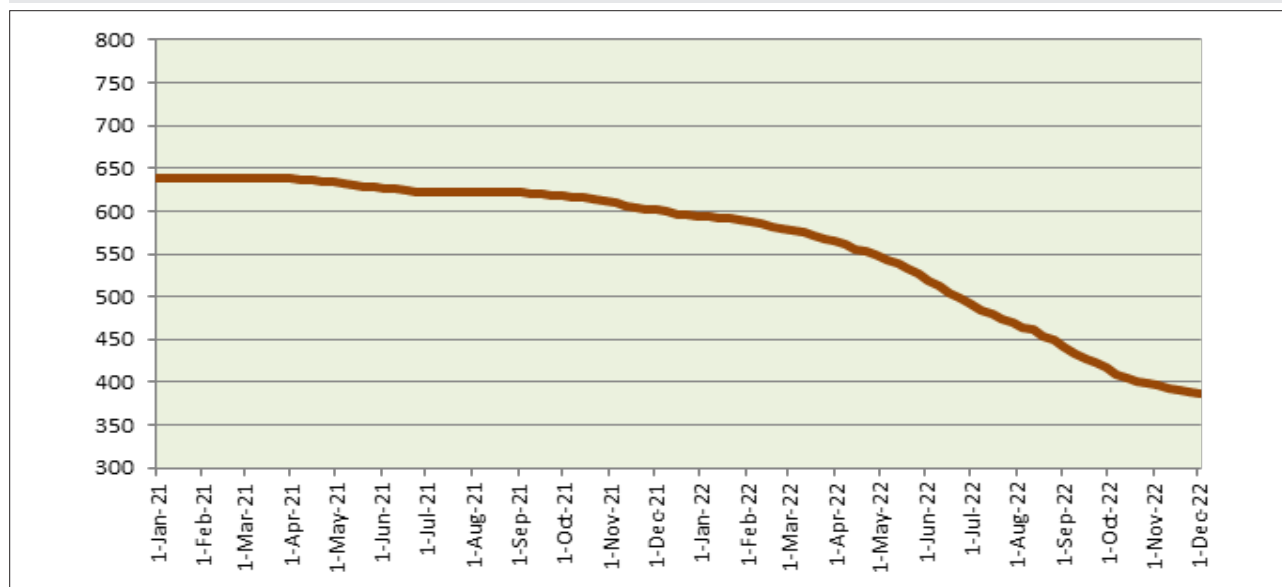
۲. بحران اوکراین و وضع تحریمات گسترده علیه روسیه و اجرایی شدن ممنوعیت واردات نفت روسیه از طریق دریا توسط اتحادیه اروپا از روز ۵ دسامبر ۲۰۲۲، علاوه بر این قرار است ممنوعیت واردات دریایی فرآورده از ۵ فوریه ۲۰۲۳ توسط کشورهای اتحادیه اروپا اجرایی شود؛

۳. تضعیف ارزش دلار، شاخص ارزش دلار در هفته منتهی به ۲ دسامبر ۱۰۵/۶۹ بود که در هفته منتهی به ۹ دسامبر به ۱۰۵/۰۳ رسید؛

۴. در هفته منتهی به ۹ دسامبر تعداد دکل‌های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با دو دکل کاهش نسبت به هفته قبل به ۶۲۵ دکل رسید؛

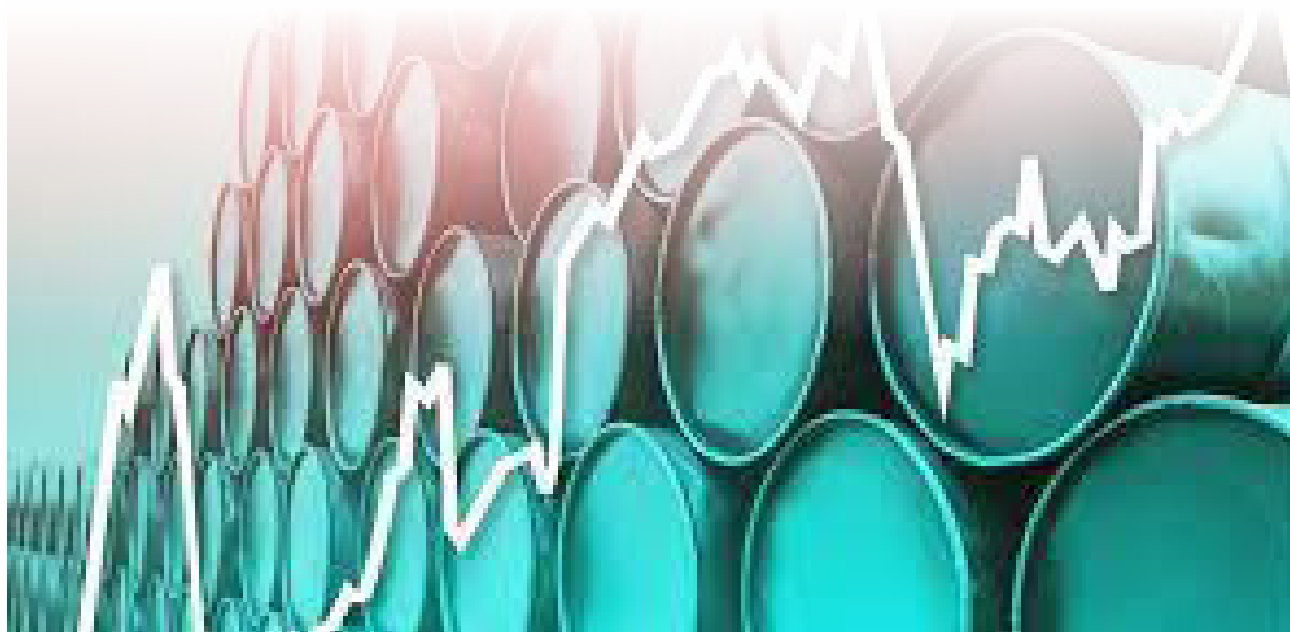
۵. نشت نفت در خط لوله کی استون و نگرانی نسبت به عرضه نفت به آمریکا، این خط لوله ۵۹۰ هزار بشکه در روز ظرفیت دارد،

نمودار ۲. روند هفتگی ذخایر استراتژیک آمریکا (میلیون بشکه)

۳. نگرانی نسبت به رکود اقتصادی در اقتصادهای مهم از جمله آمریکا و اتحادیه اروپا و کاهش رشد اقتصادی در چین؛ سازمان OECD برآورد کرده که رشد اقتصادی جهان از ۳/۱ درصد در سال ۲۰۲۲ به ۲/۲ درصد در سال ۲۰۲۳ برسد و رشد کشورهای OECD نیز از ۲/۸ به ۰/۸ در سال ۲۰۲۳ برسد. صندوق بین المللی پول نیز در گزارش ماه اکتبر خود برآورد کرده رشد اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۳ به مقدار ۲/۷ درصد باشد که ۰/۵ درصد کمتر از سال ۲۰۲۲ است؛
۴. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرد که در هفته منتهی به ۲ دسامبر تولید نفت خام بعد از آنکه چهار هفته متوالی در سطح ۱۲/۱ میلیون بشکه در روز بود، با ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش، به ۱۲/۲ میلیون بشکه در روز رسید؛
۵. پیش بینی کاهش رشد اقتصادی و کاهش رشد تقاضا برای نفت در سال ۲۰۲۳؛ اداره اطلاعات انرژی آمریکا در آخرین ماهنامه خود در برآوردهای خود از رشد تقاضای جهانی نفت برای سال ۲۰۲۳ به مقدار ۱۵۰ هزار بشکه در روز تجدیدنظر نزولی کرد و آنرا ۱/۰۱ میلیون بشکه در روز اعلام کرد؛
۶. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرد که در هفته منتهی به ۲ دسامبر ذخیره‌سازیهای فرآورده‌های میان تقطیر آمریکا به مقدار ۶/۲ میلیون بشکه افزایش یافته و سطح آن به ۱۱۸/۸ میلیون بشکه رسیده است و از طرف دیگر تقاضا برای فرآورده‌های میان تقطیر نیز با ۱۰۰ هزار بشکه در روز کاهش به ۳/۵۵۰ میلیون بشکه در روز رسید.
۷. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرد که در هفته منتهی به ۲ دسامبر ذخیره‌سازیهای بنزین آمریکا به مقدار ۵/۳ میلیون بشکه افزایش یافته و سطح آن به ۲۱۹/۱ میلیون بشکه رسیده است.
۸. دولتهای اتحادیه اروپا و گروه G۷ با سقف قیمتی ۶۰ دلار در بشکه برای سقف قیمتی نفت صادراتی روسیه و مکانیسمی که سقف قیمتی ۵ درصد کمتر از قیمت بازار باشد توافق کردند. با این حال این سقف قیمتی بالاتر از برآوردهای اولیه بود و واکنش شدیدی را از طرف روسیه به دنبال نداشت و نگرانیها را نسبت به قطع عرضه روسیه کاهش داد؛
۹. برآورد می‌شود که با کند شدن روند تقاضا و کاهش تولید اوپک پلاس، ظرفیت مازاد تولید در سال ۲۰۲۳ افزایش یابد بر اساس برآوردهای اداره اطلاعات انرژی آمریکا ظرفیت مازاد تولید از ۲/۴۶ میلیون بشکه در سال ۲۰۲۲ به ۲/۸۸ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۳ خواهد رسید؛
۱۰. ۵ دسامبر موسسه مدیریت عرضه (ISM) شاخص PMI آمریکا در بخش خدمات را ۵۶/۵ اعلام کرد که ۲/۱ واحد بالاتر از ماه گذشته بود و همینطور ۳/۲ واحد فراتر از مقدار پیش بینی شده بود و این گونه تحلیل شد که احتمالاً فدرال رزرو کاهش سرعت افزایش نرخ بهره را متوقف کند؛
۱۱. انتشار آمار نگران کننده در مورد اقتصاد چین، صادرات چین در دوازده ماه منتهی به نوامبر ۲۰۲۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۸/۷ درصد و واردات این کشور ۱۰/۶ درصد کاهش یافت. علاوه بر این شاخص PMI بخش خدمات که توسط HSBC اعلام می‌شود نشان داد که ۱/۳ واحد نسبت به ماه قبل کاهش یافته و به ۶/۷ رسیده است؛
۱۲. اعتراضات گسترده در چین علیه سیاست‌های سختگیرانه کووید ۱۹ باعث شد دولت چین برخی از محدودیت‌ها را تسهیل کند، اما افزایش تعداد مبتلایان در هفته گذشته باعث افزایش نگرانی در مورد تسهیل بیشتر محدودیت‌ها شده است.

جایگاه نفت خاورمیانه در جایگزینی نفت روسیه بعد از آغاز تحریم نفت روسیه توسط اتحادیه اروپا

هدی پناهی نژاد

۱- بیان موضوع:

جریان‌های اضافی از آفریقا، خزر و احتمالاً آمریکای لاتین ترکیب‌های مورد نیاز را فراهم کنند». نفت خام خاورمیانه در سال‌های اخیر به طور فزاینده‌ای به آسیا صادر شده است و تولیدکنندگان قراردادهای طولانی مدت قابل توجهی را با پالایشگاه‌های این قاره امضا کرده‌اند. این وضعیت، مقدار نفت خام قابل هدایت به اروپا را محدود می‌کند، اما با توجه به اتمام قراردادهای مدت دار برای سال ۲۰۲۳، پالایشگاه‌های اروپایی فرصت طلایی برای تامین مواد اولیه حیاتی برای سال آینده دارند.

افزایش صادرات نفت خام خاورمیانه به اروپا در هفته‌های اخیر متوقف شده است. پس از جنگ روسیه و اوکراین در فوریه ۲۰۲۲ صادرات خاورمیانه به اروپا تدریجاً افزایش یافت و در آگوست برای اولین بار از میزان صادرات ماه آوریل ۲۰۲۰ یعنی ۲٫۳ میلیون بشکه در روز فراتر رفت - این افزایش در اوایل سال ۲۰۲۰ ناشی از سیل عرضه عربستان سعودی در بازار در طول نبرد کوتاه مدت خود با روسیه برای کسب سهم بازاری و همچنین کاهش تقاضای خاورمیانه در زمان شیوع کرونا بود، اما از ماه اوت میزان صادرات به تدریج کاهش یافته است. از زمانی که اتحادیه اروپا اقدام به اعمال تحریم‌ها بر بشکه‌های روسیه کرده است، مصرف‌کنندگان اصلی به دنبال آن بوده‌اند که نفت اورال متوسط ترش روسیه را به نفع عیارهای مشابه در خاورمیانه کنار بگذارند. علیرغم کاهش اخیر در جریان نفت خاورمیانه به اروپا، NOC های خاورمیانه انتظار دارند تقاضای اروپا در ماه‌های آینده بیشتر تقویت شود. یکی از منابع بازاریابی منطقه ای می‌گوید: «چالش‌های اصلی میزان گوگرد است، در غیر این صورت تقاضای نفت اروپا از خاورمیانه بیشتر و بیشتر خواهد شد. تامین کنندگان معمولی بازار اروپا مانند ایالات متحده و غرب آفریقا نیز با گریدهای سبک تر و شیرین تر پیشرفت کرده‌اند. اما تولیدکنندگان خاورمیانه - و به ویژه عربستان سعودی - که تمرکز بیشتری بر بازارهای آسیایی داشته‌اند، با توجه به اینکه خریداران کلیدی نفت خام خلیج فارس، یعنی چین و هند،

با نزدیک شدن به پایان زمان قراردادهای مدت دار سال ۲۰۲۳، بازار اروپا در حال تغییر و تحول است. در حالی که مصرف نفت اروپا در درازمدت در حال کاهش بوده است، حذف نفت روسیه با ایجاد مشکل برای پالایشگاه‌ها جهت یافتن جایگزین، پس لرزه‌هایی را در این بازار ایجاد کرده است. این حجم از نفت برای جایگزینی اصلاً کم نیست، و اروپا پیش از این نیز محموله‌های زیادی را از بازارهای دیگر به خود جذب کرده بود. به این ترتیب، در برهه کنونی که حذف نفت روسیه برای پالایشگاه‌های اروپا مشکل ایجاد کرده است، بررسی امکان و نقش صادرات نفت از خاورمیانه به اروپا مجدداً پررنگ شده است.

۲- تحلیل موضوع:

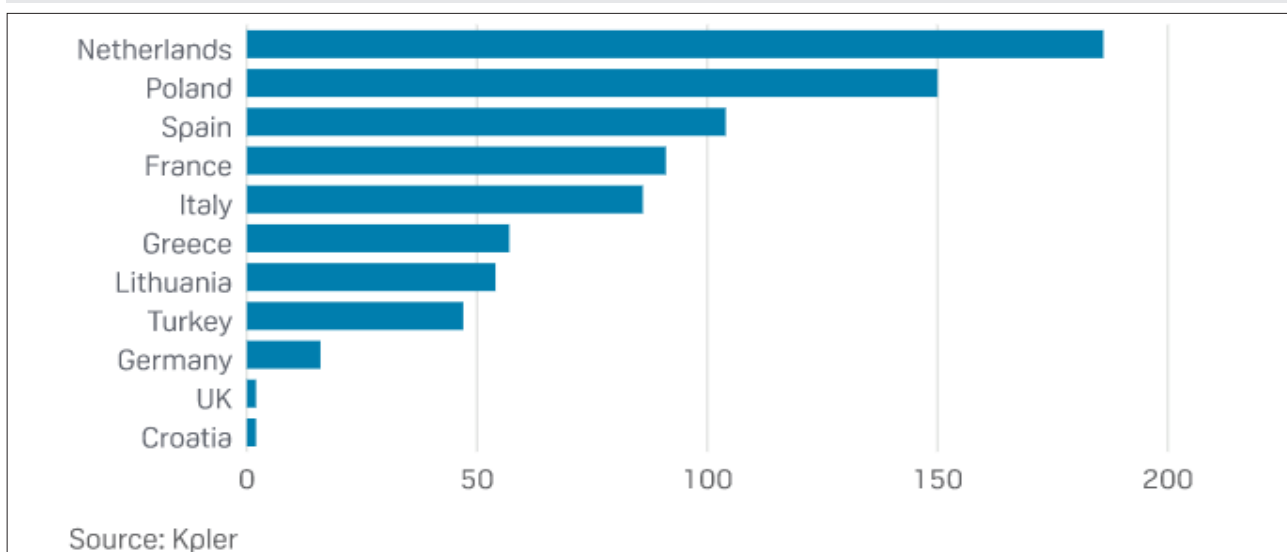
به گزارش کپلر، علیرغم «خودتحریمی» گسترده، تانکرها همچنان ۱٫۳ میلیون بشکه در روز نفت خام روسیه را در ماه اکتبر به اروپا تحویل دادند. بسیاری از منابع اضافی از ایالات متحده و همچنین تامین کنندگان در شمال و غرب آفریقا می‌آیند، در حالی که مقادیری از نفت که به طور سنتی از اروپا صادر می‌شد اکنون در داخل منطقه اروپا به مصرف می‌رسد. خاورمیانه نیز با حجم فراوان ذخایر نفت خام ارزان قیمت خود می‌تواند به عنوان یک منبع کلیدی جایگزین مطرح باشد. چشم انداز جهانی نفت (WOO) اوپک که ماه گذشته منتشر شد، اعلام کرده بود که «با توجه به حجم صادرات نفت خام و محصولات روسیه، تلاش‌های بیشتری برای متنوع سازی عرضه در نیمه دوم سال و در سال ۲۰۲۳ مورد نیاز خواهد بود. با توجه به اینکه طبق جدول نفت پلاتس، اورال روسیه با ۳۱٫۷ API و محتوای گوگرد ۱٫۷٪ به عنوان یک درجه ترش متوسط طبقه بندی می‌شود، این احتمال وجود دارد که پالایشگاه‌های اروپایی تلاش‌های خود را برای افزایش عرضه از خاورمیانه، عمدتاً از گریدهای عرب لایت، بصره مدیوم، موربان و عمان، افزایش دهند. علاوه بر این، می‌توان انتظار داشت که

کرواسی، رومانی و سایر کشورها در حال انجام است. آنها در حال گذراندن مرحله ای از حل تنگناها در زنجیره عرضه و سیستم های عرضه خود هستند. آرامکو عربستان همچنین در اوایل سال ۲۰۲۲ بازارهای جدیدی را در اروپا با بستن قراردادی برای تامین نفت پالایشگاه های PKN Orlen در لهستان، جمهوری چک و لیتوانی با ۳۳۷۰۰۰ بشکه در روز تحت یک قرارداد بلندمدت به عنوان بخشی از ادغام خود با خود Grupa Lotos، ایجاد کرد.

در حال دریافت نفت ارزان روسیه هستند، به سمت غرب متمایل شده اند. از میان تولیدکنندگان خاورمیانه، عربستان سعودی بزرگترین تامین کننده نفت خام به اروپا است. بر اساس ارقام Kpler، حجم صادراتی عربستان در ماه اوت به ۱٫۲ میلیون بشکه در روز رسید و از آن زمان تقریباً به نصف کاهش یافته است. اما شاهزاده عبدالعزیز بن سلمان، وزیر انرژی عربستان ماه گذشته گفت که این کشور قادر و مایل است هر آنچه را که خریداران اروپایی نیاز دارند تامین کند. وی گفت: مذاکرات با آلمان، لهستان، جمهوری چک،

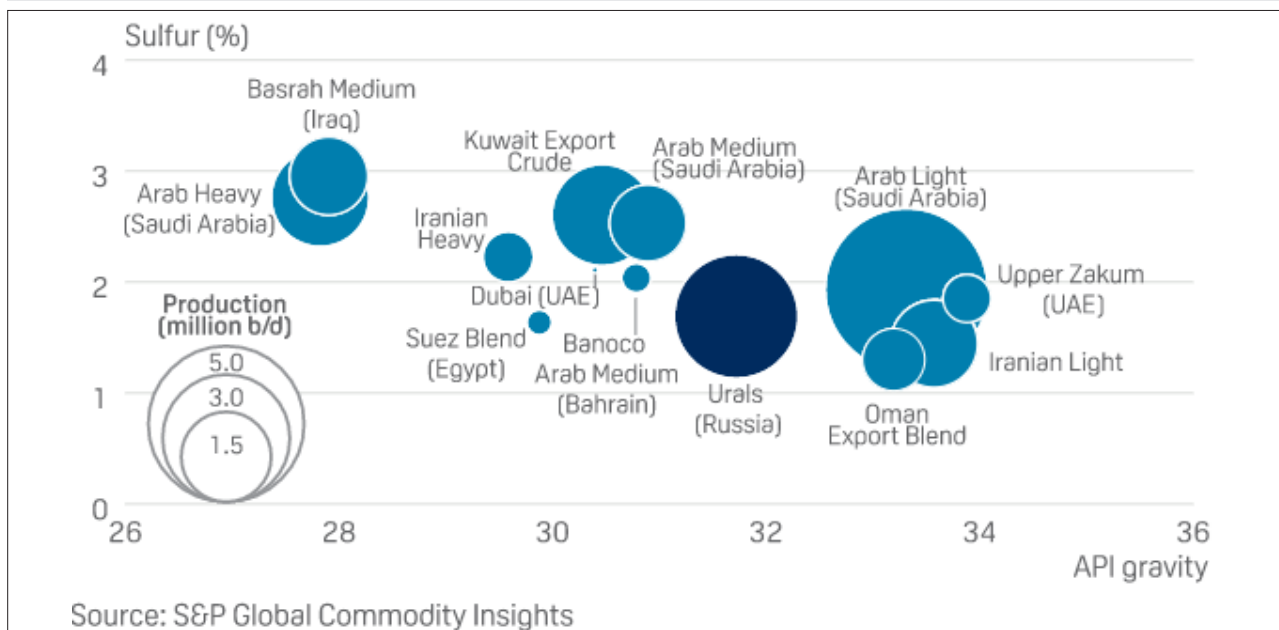
نمودار ۱. صادرات نفت عربستان به کشورهای اروپایی در سال ۲۰۲۲

به اروپا است. پس از اینکه بازاریاب دولتی Somo قیمت ها را به شدت در برابر رقبای منطقه ای کاهش داد، صادرات عراق به اروپا در ژوئیه به ۷۳۰،۰۰۰ بشکه در روز رسید. اما Somo، با گریدهایی مانند پرچمدار Basrah Medium (۲۷،۹) درجه API، ۳٪ گوگرد) که با سطوح بالای گوگرد مشخص می شود، برای تثبیت دستاوردها تلاش کرده است. در بحبوحه قیمت بالای گاز اروپا، این یک نقص بسیار شدید است زیرا برای گوگردزدایی گاز مورد نیاز است. گرید کرکوک (Somo ۳۴) درجه API، ۲،۲۴ درصد گوگرد) بیشتر با اورال قابل مقایسه است، اما صادرات لوله ای حدود ۷۵۰۰۰ بشکه در روز از آن به ترکیه می رود و زمینه کمی برای افزایش بیش از ۱۰۰۰۰۰ بشکه در روز وجود دارد. مخلوط صادراتی کردستان (KEB) که از نظر شیمیایی مشابه است از بندر جیهان ترکیه به بازارهای اروپایی ارسال می شود، اما حجم آن به اروپا در ماه های اخیر به تدریج کاهش یافته و به حدود ۳۰۰۰۰۰ بشکه در روز رسیده است.

با نگاهی به آینده، آرامکو عربستان از مزیت استراتژیک قابل توجهی نسبت به سایر تولیدکنندگان خلیج فارس برخوردار است، زیرا می تواند از پایانه های دریای سرخ خود در Yanbu به اروپا صادرات داشته باشد و زمان حرکت کشتی ها از خلیج فارس را به شدت کاهش می دهد. حتی با احتساب حجم های ارسال شده از پایانه های خلیج فارس، حدود ۸۰ درصد صادرات به اروپا در واقع از طریق تاسیسات Sumed مصر صادر می شود. اپراتور Sumed، شرکت خط لوله نفت عربی، متشکل از شرکت نفت دولتی مصر EGPC (۵۰٪)، آرامکو عربستان (۱۵٪)، Mubadala امارات (۱۵٪)، کنسرسیوم کویتی به رهبری سازمان سرمایه گذاری کویت (۱۵٪) و قطر انرژی (۵٪) است، اما کاربر اصلی آن عربستان سعودی است. بیشتر حجم ها از نفت لایت عربستان سعودی (۳۲-۳۶ درجه API، ۱،۳-۲،۲٪ گوگرد) که توسط ناظران شبیه به اورال روسیه (۳۱ درجه API، ۱،۵٪ گوگرد) توصیف می شود می باشد. عراق دومین تامین کننده بزرگ نفت خام خاورمیانه

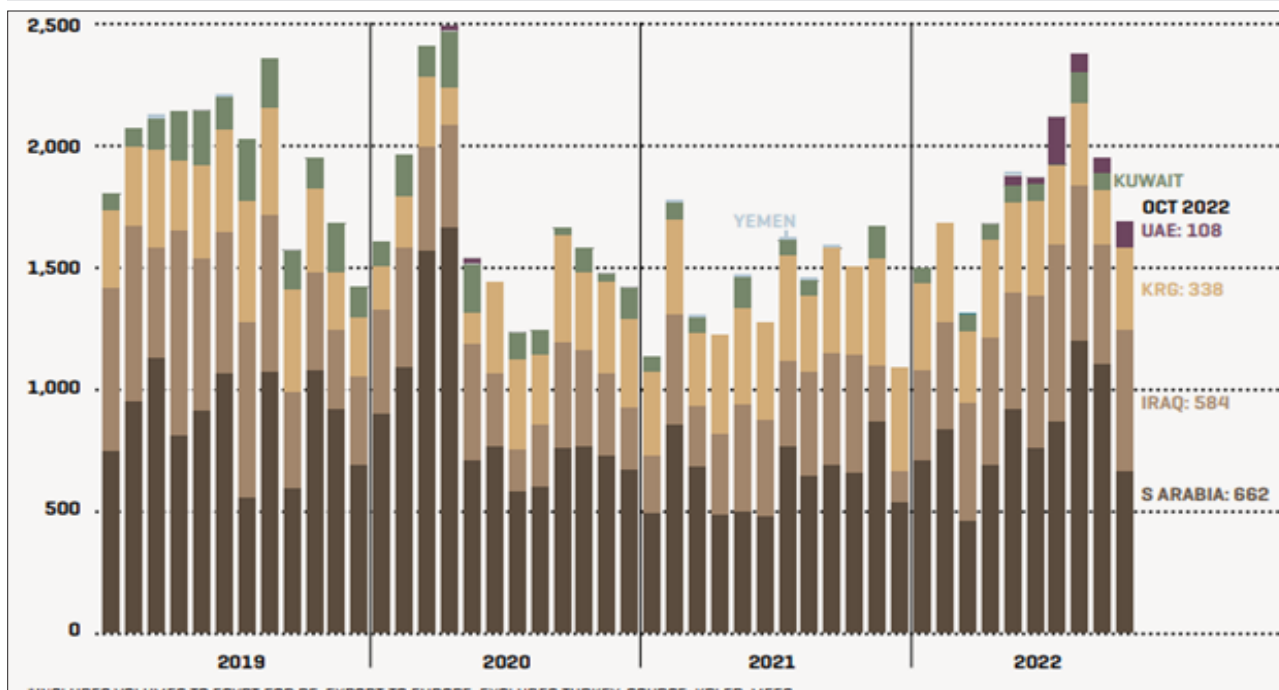
شکل ۱. مشابهت بالای نفت اورال روسیه با انواع گریدهای خاورمیانه

پروژه‌های بالادستی در پالایشگاه‌های اروپایی خود، گریدها را آزمایش کرده‌اند. با این حال، تنها در ماه جولای، جریان از ۱۰۰۰۰۰ بشکه در روز فراتر رفت. علاوه بر Murban (۴۰ درجه API، ۰٫۷٪ گوگرد)، محموله‌های گرید Das فلات قاره (۳۸٫۸ درجه API، ۱٫۱٪ گوگرد) به سمت غرب جریان دارند.

دستاوردهای فزاینده ای در ماه گذشته از راه اندازی تاسیسات جدید تولید ۲۵۰۰۰ بشکه در روز حاصل شده است، اما این تنها قطره ای در برابر اقیانوس در برابر ضرر روسیه است و چشم اندازی برای سود قابل توجه بیشتر در کوتاه مدت وجود ندارد. از زمان آغاز جنگ با اوکراین، حجم کمی از امارات متحده عربی به اروپا سرازیر شده است، زیرا شرکای

نمودار ۲. صادرات نفت خام خاورمیانه به اروپا

۳- جمع بندی و نظر کارشناسی

با شروع دور جدید تحریم‌ها از ۵ دسامبر، پالایشگاه‌های اتحادیه اروپا برای جایگزین نفت اورال روسیه با پیچیدگی‌های مواجه شده‌اند. حتی پیش از شروع دور جدید تحریم‌ها، پالایشگران اروپایی دست به واردات نفت از غرب آفریقا و آمریکا زده بودند و به نظر می‌رسد با شروع دوره جدید، به سمت نفت خاورمیانه متمایل خواهند شد. ولی پرسشی که وجود دارد این است که آیا خاورمیانه از نظر گرید و توان تولیدی، قادر به جایگزینی اورال روسیه می‌باشد یا خیر. با توجه به ویژگی‌های نفت اورال از نظر API و میزان گوگرد، امکان جایگزین شدن آن با انواع نفت خام‌های خاورمیانه

وجود دارد. از نظر توان تولید و صادرات، نفت خام خاورمیانه در سال‌های اخیر به طور فزاینده‌ای به آسیا صادر شده است و تولیدکنندگان قراردادهای طولانی مدت قابل توجهی را با پالایشگاه‌های این قاره امضا کرده‌اند. این وضعیت، مقدار نفت خام قابل هدایت به اروپا را محدود می‌کند، اما با توجه به اتمام قراردادهای مدت دار برای سال ۲۰۲۳، پالایشگاه‌های اروپایی فرصت طلایی برای تامین مواد اولیه حیاتی برای سال آینده دارند. در عین حال، با افزایش خرید نفت ارزان روسیه توسط هند و چین، عربستان سعودی وعده‌هایی را برای افزایش صادرات به اروپا داده است.

منابع:

- Mess, EUROPEAN BUYERS COMPETE FOR MIDDLE EAST CRUDE, Mees, 18 Nov 2022
- <https://www.hellenicshippingnews.com/saudi-arabia-to-carve-out-larger-oil-market-share-in-europe-amid-russia-upheaval/>

نقش تأمین مالی بر پیشرفت گذار انرژی پاک در کشورهای در حال توسعه

پیمان نیلچی پور، اعظم محمد باقری

۱- مقدمه

به پذیرش آن‌ها ندارند و تنها مؤسسات مالی بین‌المللی مثل بانک جهانی و بانک‌های توسعه‌ای منطقه‌ای آمادگی پوشش آن‌ها را دارند (مطابق با دستورالعمل‌های آب و هوایی). ساختارهای تأمین مالی پروژه‌ای دسترسی به این‌گونه منابع متنوع حمایتی را مهیا کرده و تسهیلات بازرگانی را برای افزایش اینگونه سرمایه‌گذاری‌ها به کار می‌گیرد.

پذیرش ریسک از سوی مشارکت‌کنندگان متعدد، طراحی و بهره‌برداری از خدمات تأمین مالی نوآورانه‌ای را که ریسک‌های خاص و غامض را پوشش می‌دهند، تسهیل می‌سازد. برای مثال، تعهد سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری کشورهای توسعه‌یافته برای حمایت از گذار سبز انرژی در کشورهای در حال توسعه را می‌توان بدون نیاز به تضمین دولتی برای تأمین مالی و تضمین ریسک خدمات عمومی و تعهدات دولتی دیگر مورد استفاده قرار داد. به عبارت دیگر، می‌توان از این منابع مالی برای پوشش ریسک‌های مبادله‌ای ارزش بهره‌برداری که ریسک‌هایی که میزان منابع مالی خارجی را که کشورهای در حال توسعه می‌توانند برای تأمین ارزش جهت اجرای پروژه‌های انرژی سبز خود جذب کنند، محدود می‌سازند. کشورهای میزبان همچنین می‌توانند با توجه به منافع چشم‌گیر اقتصادی پروژه‌های انرژی پاک، در کنار منابع مالی خارجی با بهره‌برداری از درآمدهای داخلی خود به حمایت از سرمایه‌گذاری‌های گذار انرژی پاک بپردازند.

از جنبه‌های مهم دیگر تأمین مالی پروژه‌ای در کشورهای در حال توسعه، قابلیت آن در جذب منابع مالی از طریق تسهیلات بلندمدت برای پروژه‌هایی است که حامیان مالی آن به این‌گونه تسهیلات دسترسی ندارند. این ویژگی اختصاصاً به حامیان مالی سرمایه‌گذاری‌های حوزه‌ی انرژی پاک در کشورهای در حال توسعه کمک می‌کند که دارای ترازنامه‌های پرباری نبوده و یا از اعتباری همچون اعتبار حامیان مالی در اقتصادهای پیشرفته برخوردار نیستند. در بسیاری از موارد، حجم سرمایه‌گذاری‌های موردنیاز در حوزه‌ی انرژی پاک فراتر از ترازنامه‌ها و قابلیت‌های وام‌گیرندگان حامیان مالی پروژه‌ها در کشورهای در حال توسعه است. اگر ریسک‌های کشوری ذاتی در یک پروژه‌ی داخلی یک کشور در حال توسعه را بتوان

پرداختن به ضرورت‌های آب و هوایی جهان مستلزم افزایش قابل توجه سرمایه‌گذاری در حوزه‌ی انرژی پاک در کشورهای در حال توسعه است که در آن‌ها رشد تقاضای انرژی در کنار منابع مالی محدود، معضل بزرگی را ایجاد کرده است. این مسئله به دلیل مقیاس و ماهیت سرمایه‌گذاری موردنیاز، چالش خاصی را، به‌ویژه در پروژه‌های زیرساختی برای این کشورها پدید آورده است. سرمایه‌گذاری زیرساختی در هر کشوری مستلزم اخذ تسهیلات بلندمدت است اما بازارهای محلی تسهیلات، محدود هستند و تسهیلات خارجی نیز پروژه‌ها و وام‌گیرندگان را در معرض سطح بالایی از ریسک نرخ ارز قرار می‌دهند. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، مسائل مربوط به ثبات سیاسی و حاکمیت قانون، موجب افزایش این چالش‌ها می‌شوند. بنابراین، تأمین مالی از طریق تسهیلات بین‌المللی تأثیر محدودی در پیشبرد پروژه‌های گذار انرژی پاک در این کشورها داشته است و این خطر وجود دارد که چنین مسئله‌ای، سطح سرمایه‌گذاری‌ها را به‌طور جدی به کم‌تر از میزان لازم برای جلوگیری از تغییرات خطرناک آب و هوایی محدود سازد. هر چند تأمین مالی پروژه‌ای، منابع مالی پروژه‌های گذار انرژی پاک را افزایش می‌دهد اما اینکه چگونه تأمین مالی پروژه‌ای موجب پیشرفت گذار انرژی پاک در کشورهای در حال توسعه می‌شود از موضوعات مهمی است که در این نوشتار بدان پرداخته خواهد شد.

۲- ارزیابی گزارش؛ نکات محوری

تأمین مالی پروژه‌ای یک ساختار تأمین مالی برای اعطای تسهیلات به اتکای دارایی‌ها و درآمدهای اختصاصی حاصل از آن‌ها است. این روش بیشتر در توسعه پروژه‌های زیربنایی بزرگ (مگا پروژه‌ها) یا زیرساخت‌های اجتماعی بکار گرفته می‌شود. ضمن آنکه می‌تواند در تأمین مالی طیف وسیعی از دارایی‌ها و خدمات مورد استفاده قرار گیرد. تأمین مالی پروژه‌ای امکان تفکیک و پذیرش ریسک‌های خاص از سوی مشارکت‌کنندگان در پروژه‌های خاص را مهیا می‌کند. این امکان، ابزار مهمی است برای تأمین مالی پروژه‌ها در بسیاری از کشورهای در حال توسعه که دارای ریسک‌هایی هستند که وام‌دهندگان بدون دریافت حمایت‌های خاص تمایلی

گرچه گستره‌ی آن در پروژه‌ها و کشورهای مختلف متفاوت است و ماهیت پروژه بر میزان امکان محدودیت سرمایه‌گذاری مستقیم دولت تأثیر می‌گذارد. از سوی دیگر دولت‌های میزبان باید بتوانند برآورد کنند که تعهدات قراردادی آن‌ها در یک ساختار تأمین مالی پروژه‌ای چگونه تحت روش‌شناسی‌های صندوق بین‌المللی پول قرار خواهد گرفت. با این حال، همان‌گونه که ذکر شد، واضح است که الزامات تأمین مالی انبوه برای سرمایه‌گذاری‌های حوزه‌ی انرژی پاک در کشورهای در حال توسعه از توانایی‌های مالی اغلب دولت‌ها در این کشورها فراتر است. استفاده از سرمایه‌های خصوصی نیز در صورتی که مستلزم تضمین دولتی باشد این مشکل را حل نمی‌کند و فقط تا اندازه‌ای موجب رفع چالش نیاز به تأمین مالی دولتی و محدودیت ظرفیت تضمین تعهدات مالی از سوی دولت‌ها می‌شود.

با توجه به اهمیت راهبردی حوزه‌ی انرژی و حجم منابع مالی مورد نیاز در آن، مشارکت بخش خصوصی برای پروژه‌های این حوزه پراهمیت است. در حالی که در این‌گونه از پروژه‌ها در ایالات متحده و بسیاری از کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی نقش‌های محدودی به عهده‌ی دولت گذاشته می‌شود، در بسیاری و شاید اغلب کشورهای در حال توسعه شرایط این‌گونه نیست و دولت‌ها به دنبال آن هستند که اغلب به صورت انحصاری و به عنوان مالک و تنظیم‌گر در این پروژه‌ها حضور داشته باشند. در حالی که برخی از سرمایه‌گذاری‌ها در حوزه‌ی انرژی پاک مستلزم مشارکت بین شرکت‌های خصوصی و دولتی است. البته نکته قابل توجه این است که پروژه‌های عظیم اغلب از قابلیت جلب مشارکت دولتی کافی برای جذب سرمایه‌گذاران برخوردار هستند. انجام پروژه‌های کوچک‌تر، از نوع سرمایه‌گذاری در حوزه‌ی انرژی پاک به دلیل عدم برخورداری از مقیاس کافی جهت جذب سرمایه‌گذار یا تضمین تأمین مالی معمولاً دشوارتر است لذا تأمین مالی پروژه‌ای ساختاری را مهیا می‌کند که می‌توان با استفاده از آن پروژه‌های مجزای کوچک‌تر اما مشابه را در یک مجموعه‌ی بزرگ‌تر انرژی پاک ادغام کرد.

در کنار حمایت مؤسسات بین‌المللی تأمین مالی و سرمایه‌گذاری، تأمین مالی ترکیبی که سرمایه‌گذاری تجاری را با تأمین مالی پروژه‌های آب و هوایی در هم ادغام می‌کند به طور روزافزون مورد توجه قرار گرفته است. تأمین مالی پروژه‌ای، با قابلیت تفکیک دارایی‌ها و درآمدهای سبز، ساختار مؤثری برای جذب خدمات تأمین مالی ترکیبی مهیا می‌کند. این قابلیت، امکان بالقوه‌ی بهره‌مندی از خدمات تأمین مالی ویژه‌ی پروژه‌های آب و هوایی را برای یک حامی مالی که بر اساس ترازنامه‌ی شرکتی خود واجد شرایط دریافت آن منابع نیست، میسر می‌سازد.

برطرف کرد، تأمین مالی پروژه‌ای روشی مؤثر برای دسترسی به تسهیلات خارجی به جای وام‌های مستقیم دولتی است. این راه‌حل در کشورهای مختلف از جمله در خصوص بعضی از مسائل مثل تضمین تأمین و توانایی جابجایی ارز توسط دولت، متفاوت است. با این حال، سطح تأمین مالی مورد نیاز کشورهای در حال توسعه برای سرمایه‌گذاری‌های حوزه‌ی انرژی پاک بدون حمایت‌های پایدار از سوی مؤسسات بین‌المللی سرمایه‌گذاری و تأمین مالی یا کشورهای ثروتمند قابل دستیابی نخواهد بود. از سوی دیگر، تأمین مالی پروژه‌های مکانیسمی را برای تفکیک دارایی‌های کم‌کربن از دارایی‌های دارای شدت کربن بالا مهیا می‌سازد که موجب جلب تمایل سرمایه‌گذاران به دارایی‌های سبز می‌شود. برای مثال بازار رو به رشد اوراق قرضه‌ی سبز با تمایل قوی از سوی سرمایه‌گذاران روبه‌رو شده است. دریافت این اوراق مستلزم رویه‌های ممیزی گوناگون است اما در عین حال مجموعه‌ی وسیعی از دارایی‌ها را در سطح شرکت‌ها تحت پوشش قرار می‌دهد. ساختار تأمین مالی پروژه‌ای ابزار مؤثری را جهت تأمین مالی مجموعه‌ای از دارایی‌ها در اختیار یک حامی مالی قرار می‌دهد (برای مثال برای یک یا تعداد محدودی نیروگاه برق تجدیدپذیر). با این روش می‌توان جهت اجرای پروژه‌ها از طریق سرمایه‌گذارانی که به طور اختصاصی به تأمین منابع مالی در حوزه‌های «سبز» می‌پردازند به منابع مالی بزرگ‌تری دست یافت. علاوه بر این، تأمین مالی پروژه‌ای یک ابزار مؤثر برای بهره‌مندی از منابع مالی داخلی نیز هست. بسیاری از تأمین مالی‌های پروژه‌ای، هم شامل خدمات وام‌دهندگان خارجی و هم شامل خدمات وام‌دهندگان داخلی می‌شوند که در این حالت یک بانک داخلی با شرایط سررسید، بهره و دیگر شرایط خود وارد عمل می‌شود. در این شرایط بانک‌های داخلی از تجربه‌ی ساختارسازی بانک‌های خارجی استفاده می‌کند و در عوض بانک‌های خارجی نیز از دانش محلی بانک‌های داخلی بهره‌مند می‌شوند و منابع سرمایه‌گذاری داخلی مثل صندوق‌های بازنشستگی و منابع دیگر پس‌اندازی، فرصت‌ها و ظرفیت‌های قابل توجهی ایجاد می‌کنند. این اقدام به ویژه برای آن دسته از کشورهای در حال توسعه که از سطح بالایی از پس‌انداز برخوردار هستند جذاب است (مانند چین و کشورهای مختلفی از منطقه‌ی آسیا و اقیانوسیه).

ساختار تأمین مالی پروژه‌ای به دولت‌های میزبان (در سطوح ملی، ایالتی یا محلی) اجازه می‌دهد از پذیرش تعهدات مالی مستقیم پرهیز کنند. در عوض، حامیان مالی و وام‌دهنده‌های پروژه‌ها به درآمدهای خود پروژه و دارایی‌های تفکیک یافته و اختصاصی آن به حوزه‌ی انرژی پاک اتکا می‌کنند. با این حال، در بسیاری از پروژه‌ها، شکلی از حمایت یا ضمانت دولتی صورت می‌پذیرد،

۳- اظهار نظر کارشناسی

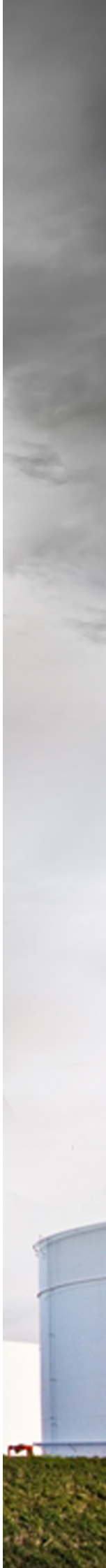
با نگاه به سرمایه‌گذاری‌های کلی حوزه‌ی انرژی در کشورهای در حال توسعه، به نظر می‌رسد که تأمین مالی پروژه‌ای، بدون حمایت کشورهای با دارای درآمد بالا چه به‌طور مستقیم یا چه از طریق مؤسسات بین‌المللی تأمین مالی دولتی امکان‌پذیر نباشد. تأمین و ساختار بندی این سطح از حمایت، چالش برانگیز است و مستلزم نهایت بهره‌برداری از هر یک دلار حمایت‌های مالی، به بهترین نحو ممکن است. تا کنون تأمین مالی پروژه‌ای با استفاده از ابزارهای مختلف، جهت بهره‌برداری حداکثری از چنین حمایت‌هایی، در درجه‌ی اول با کمک مؤسسات اعتباری صادراتی و در خصوص کشورهای کم‌درآمدتر و به‌طور سنتی از طریق تأمین مالی توسعه‌ی بانک جهانی مورد استفاده قرار گرفته است. باین وجود، رویارویی با ریسک‌های کشوری مستلزم حمایت سیاست‌های خارجی و نوآوری است. زیرا مسئله اصلی تنها

دسترسی به منابع مالی در بازارهای جهانی نیست بلکه ریسک نرخ ارز و ریسک‌های سیاسی دیگر هستند که بر سر راه پروژه‌های زیرساختی قرار دارند؛ مسئله‌ی دیگر، گردآوری کلیه‌ی منابع تخصصی لازم برای تأمین مالی و توسعه‌ی موفق پروژه‌ها است. در صورتی‌که به این مسائل پرداخته نشود، تأمین تسهیلات همچنان محدود خواهد بود و در نتیجه هدف جلوگیری از تغییرات آب و هوایی نیز محقق نخواهد شد. این راه‌حل مستلزم اقدامات متعددی از جمله نوآوری برای حل مشکل ریسک نرخ ارز، همکاری میان دولت‌های میزبان، حضور مؤسسات مالی توسعه‌ای (DFIs) و سرمایه‌گذاران برای رفع ریسک‌های مختلف سیاسی و مشارکت بسیاری از طرف‌های دارای تجربه در تأمین مالی پروژه‌های کشورهای در حال توسعه است. این چالش، همچنین فرصتی برای شرکت‌های دارای تخصص‌ها و توانمندی‌های لازم در مدیریت پروژه‌های پیچیده در بازارهای در حال ظهور است.

منابع:

• موسسه‌ی مطالعات انرژی آکسفورد

موسسه مطالعات بین المللی انرژی